

II./2022

PRVA MOJZESOVA KNJIGA

Pomožna snov za učitelje v sobotni šoli

Ljubljana 2022

1. STVARJENJE

Ključna besedila: 1 Mz 1,1; 1 Mz 1–2; Ps 100,1-3; 2 Mz 20,8-11; Mt 19,7-9; Jn 1,1-5

Splošni pregled

Pomembno je, da se Sveto pismo začne s stvarjenjem. Pravzaprav se veliko svetopisemskih knjig začne s sklicevanjem na stvarjenje. 1. kroniška knjiga se začne s stvarjenjem, da bi pričala, da vsi pripadamo istemu človeškemu rodu in izhajamo iz istega Očeta (1 Krn 1,1). Izaijeva knjiga se začne s 1 Mz 1,1, ki je prva vrstica v poročilu o stvarjenju, da bi nas spomnil, da je Bog naš skrbnik in da ga je treba poslušati (Iz 1,2). Danielovo prvo pričevanje poganskemu poglavarju evnuhov je citat iz poročila o stvarjenju. Danijelove besede pričajo evnuhu, da je Bog Stvarnik, ki jim daje hrano (Dan 1,12). Salomon prične svoje razmišljanje s premislekom o stvarjenju (Prd 1,1-11), v katerem obžaluje ničevost življenja, zavedajoč se, da "ni nič novega pod soncem" (Prd 1,9). Janezov evangelij se prične s pesnitvijo o stvarjenju (Jn 1,1-14), da bi poudaril čudež utelešenja: da je Jezus Kristus, ki je bil Bog "v začetku", ustvaril svet in potem postal meso, da bi rešil svet. Po vzoru teh svetopisemskih avtorjev bomo preučevali svetopisemsko besedilo o stvarjenju, da bi spoznali pomembne nauke o Bogu, o nas kot ljudeh ter o naravi ter pomenu samega stvarstva.

Lepota stvarstva

Prvi nauk, ki ga izluščimo iz svetopisemskega besedila o stvarjenju, je sporočilo o lepoti. Igra z besedami, zvoki in paralelizem ter uravnovežena struktura pripomorejo k močnemu pesniškemu izražanju. V besedilu prevladuje ritem sedmih. Ne samo da poročilo o stvarjenju pokriva dobesednih sedem dni, v njem vidimo tudi več primerov sedemkratnega ponavljanja zvokov, besed ali celo določenih fraz. Ritem sedmih ni uporabljen zgolj zaradi estetike. Ta stil ima globok pomen; priča o popolnosti Božjega stvarjenja.

Zgodovina stvarjenja

Literarna lepota besedila pa ne pomeni, da bi bilo treba poročilo o stvarjenju razumeti zgolj kot pesniško upodobitev domišljije. Besedne oblike, ki so enake tistim, ki se uporabljajo v pripovednih besedilih, slog genealogije, značilen za obliko tega besedila, in njegova literarna struktura, ki povezuje prvi dve poglavji 1. Mojzesove knjige – vse to so slovnična in literarna pričevanja o zgodovinskem namenu besedila. Besedilo prvega poročila o stvarjenju avtor izrecno opredeli kot rodoslovje (1 Mz 2,4). Tudi samo besedilo dejansko razodeva vse literarne lastnosti rodoslovja. Svetopisemsko poročilo o stvarjenju je bilo napisano v obliki rodoslovja, da se poveže z drugimi rodoslovji iz 1. Mojzesove knjige ter opozori bralca, da to poročilo o stvarjenju pripada človeški zgodovini enako kakor življenja očakov. Poleg tega jezikovna in tematska ujemanja med prvim opisom stvarjenja (1 Mz 1,1–2,4) in drugim opisom stvarjenja, ki sledi (1 Mz 2,4–25), kažejo na vzporednost med besedili: isto strukturo v sedmih korakih v prvem opisu stvarjenja (1 Mz 1,1 do 2,4) najdemo tudi v drugem opisu stvarjenja (1 Mz 2,4–25). Dejstvo, da je poročilo o stvarjenju v 1 Mz 1,1–2,4 povezano z zgodovinskim opisom v 1

Mz 2,4-25, daje slutiti, da je avtorjev namen prenesti poročilo o stvarjenju nebes in zemlje kot dogodek, ki pripada istemu zgodovinskemu opisu kakor upodobitev ljudi.

S povezovanjem obeh pripovedi o stvarjenju avtor namiguje, da je isti dejavnik "časa", ki je deloval pri stvarjenju ljudi, deloval tudi pri stvarjenju nebes in zemlje. Svet in vse, kar je na njem, ni potrebovalo milijonov let, da bi doseglo stopnjo zrelosti, ki je omogočala pravilno delovanje vsega. Po drugi strani samo poročilo o stvarjenju iz 1. Mojzesove knjige ni znanstvena analiza dogodka stvarjenja. Če bi bilo tako, bi bilo poročilo o stvarjenju napisano v obliki zelo zapletene in neskončno dolge formule, ki je ljudje ne bi razumeli. Pisec Svetega pisma je pod navdihom napisal poročilo o stvarjenju kot zgodovinski dogodek. Vse, kar pove o stvarjenju, je resnično in ne nasprotuje znanosti.

Pogosto pa slišimo, da namen poročila o stvarjenju ni zgodovinski, marveč v bistvu teološki ali filozofski. Še več – nekateri trdijo, da je bil namen besedila v 1 Mz 1 in 2 zgolj duhovna vzgoja in ne zgodovinsko obveščanje. Ta metoda branja Svetega pisma dejansko izhaja iz kritične predpostavke, ki temelji na študiji klasične grške literature. V tej tradiciji ima duhovno sporočilo dejansko prednost, zgodovinski dogodek pa je hkrati drugotnega pomena in je nepomemben za filozofsko sporočilo. Ta metoda branja Svetega pisma je mnoge proučevalce Svetega pisma pripeljala do tega, da so zavrnili zgodovinski namen svetopisemskega besedila. Tako je bil na primer zgodovinski pomen Jezusove smrti prezrt in o njej celo dvomijo, proučevalci pa se osredotočajo zgolj na duhovno sporočilo Jezusovega življenja. Pravi svetopisemski pogled deluje v obratni smeri. Teološko sporočilo izhaja iz zgodovinskega dogodka. Ker je Jezusovo vstajenje zgodovinski dogodek, lahko verjamemo v Boga in mislimo svojo teologijo. Ker je poročilo o stvarjenju iz 1 Mz zgodovinsko, vsebuje pomembne duhovne in teološke nauke o Bogu in ljudeh.

Prva vrstica stvarjenja

V začetku. Hebrejske besede *bere' shit* – "v začetku" – so poudarjene. Postavljene so na sam začetek uvodne povedi 1. Mojzesove knjige. Poleg tega ta izraz dobi tudi poudarjen naglas, ki ga izloči in loči od preostalega stavka. V skladu s tem poudarkom bi se stavek glasil takole: "V začetku; Bog je ustvaril nebesa in zemljo." Besedna zveza *bere'shit* je pravzaprav tehnični izraz, ki je posebej povezan z opisom stvarjenja. Pomembno je, da je ta izraz v hebrejskem Svetem pismu zelo redko uporabljen. Izven 1. Mojzesove knjige 1,1 se *bere'shit* pojavi le štirikrat in še to zgolj v knjigi preroka Jeremija. V Jeremiju *bere'shit* pripada redni slogovni formuli, ki se navezuje na uvodne besede poročila o stvarjenju (Jer 26,1; Jer 27,1; Jer 28,1; Jer 49,34.35), čeprav se sama sporočila neposredno ne sklicujejo na poročilo o stvarjenju.

Bog. Poudarek na tem "začetku" je podkrepjen s poudarkom na hebrejskem imenu 'Elohim, "Bog", ki označuje Boga v poročilu o stvarjenju (1 Mz 1,1–2,4). To ime izhaja iz korena 'alah, ki izraža idejo moči in superiornosti. Množinska oblika potrjuje ta poudarek, saj gre za literarni izraz intenzivnosti in veličine, ne pa za številčno množino "bogov". Takšna množinska oblika bi pomenila neizraelsko in politeistično verovanje v več bogov. 'Elohim se nanaša na velikega Boga, ki presega vesolje. Ritem 1. Mojzesove knjige 1,1 se ujema s sporočilom o prevladi 'Elohima'. Beseda 'Elohim se pojavi na sredini vrstice. Poleg tega je na besedo 'Elohim, "Bog", pritrjen naglas (disjunktiv atnach), ki deli vrstico na dva enaka dela, kar v tradicionalnem petju v sinagogi označuje premor in vrhunec vrstice. "Bog" je najpomembnejša beseda vrstice ne le zato, ker je predmet stavka, ampak tudi zaradi ritma stavka.

Ustvaril. Beseda *bara'*, "ustvariti", se v poročilu o stvarjenju pojavi sedemkrat (1 Mz 1,1.21.27; (trikrat) 2,3; 2,4), kar kaže na njeno neločljivo pripadnost temu posebnemu dogodku "stvarjenja". Poleg tega se v hebrejskem Svetem pismu ta glagol vedno in izključno uporablja v povezavi z Bogom kot subjektom.

Nebesa in zemlja. Prvi stavek Svetega pisma "Bog je ustvaril nebesa in zemljo" (CHR) že od samega začetka daje vedeti, da sta Bog in njegovo stvarstvo dve različni stvari, ki ne izhajata ena iz druge. Besedna zveza "nebesa in zemljo" je merizem (dva nasprotna dela, ki se nanašata na celoto), v katerem se kombinacija dveh nasprotnih elementov besedne zveze nanaša na celovitost vesolja, kar pomeni, da je vse ustvaril Bog. Uporaba iste besedne zveze na koncu poročila o stvarjenju, se nanaša na teden stvarjenja (1 Mz 2,1.4) in daje vedeti, da se stvarjenje "nebes in zemlje" nanaša izrecno na človeški svet, ki je bil ustvarjen v času tega tedna. Hkrati pa ta besedna zveza ne izključuje možnosti, da je bilo zunaj tedna stvarjenja ustvarjeno še kaj drugega.

Uporaba

V začetku je Bog. Stvarjenje je prvotni temelj človekove vere v Boga. Verjeti v stvarjenje, verjeti, da svoj obstoj in resničnost sveta dolgujem Nekomu, ki ga ne vidim in ki je obstajal pred menoj, je prvo dejanje vere. Omeniti velja, da je edina svetopisemska opredelitev vere povezana s stvarjenjem; kot pravi Pavel, avtor pisma Hebrejcem: "Je pa vera obstoj resničnosti, v katere upamo, zagotovilo stvari, ki jih ne vidimo." (Heb 11,1) Stvarjenje je dogodek v zgodovini, do katerega je prišlo, ko ljudi še ni bilo, da bi ga videli in o njem pričevali. Zato je stvarjenje dogodek brez primere, ki zahteva vero in je posledično razodetje od zgoraj. Pomembno je tudi, da Pavel začne svoj seznam dejanj vere s stvarjenjem: "Po veri spoznavamo, da so bili svetovi urejeni z Božjo besedo, tako da je to, kar se vidi, nastalo iz tega, kar se ne kaže." (Heb 11,3) Teološko razmišljanje se mora tako kot vera najprej začeti s priznanjem stvarstva.

1. Kako na moje življenje in moje odločitve vpliva dejstvo, da se vera prične z verovanjem v stvarjenje?

2. Česa se naučimo iz Božjega stvarjenja, ko pa nas ni bilo tam, da bi bili priče tega dogodka, in česa se lahko naučimo iz sobotnega počitka, ko praznujemo to, kar je Bog storil za nas?

2. PADEC V GREH

Ključna besedila: 1 Mz 3,15; 1 Mz 3; Raz 12,7-9; Rim 16,20; Heb 2,14; 1 Tim 2,14.15

Splošni pregled

V prvih dveh poglavjih Svetega pisma izvemo, da je Bog vseh šest faz svojega stvarjenja ocenil z "dobro" (1 Mz 1,4.10.12.18.21.25). Na koncu tedna stvarjenja pa je kot sedmo oceno Bog izrekel oceno "zelo dobro" (1 Mz 1,31). Prva človeka sta prav tako opisana kot 'arom', "gola", "nedolžna" (1 Mz 2,25 ni ju še zapeljala kača, ki je opisana kot 'arom', "zvijačna" (1 Mz 3,1). Človeka sta bila neposlušna prvi Božji zapovedi, naj ne jesta z drevesa spoznanja (1 Mz 2,17), posledično pa sta se pojavila zlo in smrt. Zato sta tudi morala zapustiti

Edenski vrt. V tem kontekstu brezupnosti se oglasi prvo prerokovanje upanja, prvi evangelij. Pomembno je, da se prvo mesijansko prerokovanje (1 Mz 3,14.15) nahaja natanko v središču strukture poglavja (ABCDC!B!A!):

A 1 Mz 3,1-5: kača – Eva; Boga ni: skušnjava, da bi jedla z drevesa spoznanja dobrega in hudega

B 1 Mz 3,6-8: Adam – Eva: človeška oblačila

C 1 Mz 3,9-13: Bog – Adam – Eva: preiskovalna sodba

D 1 Mz 3,14.15: Bog – kača: mesijanska prerokba

C1 1 Mz 3,16-19: Bog – Adam – Eva: trpljenje

B1 1 Mz 3,20.21: Adam – Eva: božanska oblačila

A1 1 Mz 3,22-24: Bog sam: prepoved uživanja sadu z drevesa življenja

Struktura poglavja osvetli dve glavni temi: skušnjava in zveličanje.

Razlaga

Skušanje Eve

Prvi del tega besedila (1 Mz 3,1-13) pripoveduje o skušnjavi in analizira njen mehanizem. Ironično je, da se skušnjava začne s teološkim pogovorom, natančneje z eksegetsko razpravo o pomenu Božje besede: "Ali je Bog res rekel ...?" (1 Mz 3,1) Kača je sprožila razpravo z vprašanjem ženski, ki se je takoj odzvala. Dialog med kačo in žensko poteka v dveh krogih. Upoštevajmo kačino strategijo in ženino napako.

Prvi krog (1 Mz 3,1-3)

Kačina strategija (preberi 1 Mz 3,1). Katero pedagoško metodo je uporabila kača, da se je približala ženski? Zakaj se zdi, da se kača strinja z Bogom? Kako je kača komentirala Božjo besedo? Zakaj je njen komentar nevaren in goljufiv?

Ženina napaka (1 Mz 3,2.3). Zakaj je ženska blizu kače? Zakaj se je takoj odzvala na kačo? Zakaj je njen odgovor daljši v primerjavi s kačnim vprašanjem?

Drugi krog (1 Mz 3,4-6)

Kačina strategija (preberi 1 Mz 3,4.5). Kateri dve tematiki je kača omenila v svojem odgovoru ženski? Kako sta ti povezani med seboj? Kaj povesta o ženinem zanimanju?

Ženina napaka (preberi 1 Mz 3,6). Katere prvine ženinega odgovora kažejo na kačin vpliv nanjo? Zakaj se Adam ni pogovoril z Evo o njeni odločitvi, da bo jedla od sadu?

Čim je Eva slišala zadnje kačine besede "bosta kakor Bog" (1 Mz 3,5), je hotela postati kakor Bog. Stavek, ki opisuje prvo potezo njene skušnjave ("Žena je videla, da je ... dobro"), je natančna ponovitev Božje ocene stvarstva: "In Bog je videl, da je ... dobro". Ta vzporednica morda nakazuje, da je žena želela zavzeti mesto Stvarnika, kakor da bi sama ustvarila sadež in si ga lastila.

Odrešenje človeštva

Posledice te neposlušnosti je Bog že napovedal: smrt (1 Mz 2,17). To se potrди takoj v naslednjem besedilu, ki govori o pokvarjeni naravi (1 Mz 3,17.18) in o prvem človekovem nasilju in prvi človeški smrti (1 Mz 4,8).

Prvo mesijansko prerokovanje izstopa na ozadju prve človeške izkušnje brezupa. Prerokovanje ima obliko čudovite pesmi. Tematska struktura in besedni ritem tega besedila kažeta na dve kitici ali ritmična sistema, sestavljena iz dveh ali več vrstic, ki se ponavljajo kot enota. Po uvodni izjavi s tremi besedami nastopi prva kitica (1 Mz 3,14) in poteka v šestih vrsticah z nepravilnim besednim ritmom.

Po uvodu z eno besedo sledi druga kitica (1 Mz 3,15), se razvije v štiri vrstice z rednim besednim ritmom.

Med dvema kiticama je ostro nasprotje. Prva kitica je negativna in vsebuje sporočilo brezupa zaradi kače. Druga kitica je pozitivna in vsebuje sporočilo upanja zaradi Mesija. Dejansko je druga kitica edino pozitivno sporočilo tega poglavja – svetla točka sredi teme. Ob brezupu, padcu človeštva ter vesoljni perspektivi smrti in zla to svetopisemsko besedilo preroško oznanja prihodnje odrešenje sveta. V skladu s tem besedilom odrešenje človeštva nujno pomeni boj s kačo, ki bo nasprotovala potomstvu žene, tj. "človeku", ki se bo rodil v prihodnosti.

Kaj pa je mišljeno z besedo "seme"? Te besede ne smemo razumeti v kolektivnem smislu, torej v smislu, da se nanaša na človeštvo ali narode (Izrael na primer), niti v posebnem smislu, torej v smislu, da se nanaša na določenega človeka. Zanimivo je, da je v naslednji vrstici beseda "seme" zamenjana z osebnim zaimkom "on" (hebrejsko *hu'*), ki je dejanski predmet glagola "stre" (*shuf*). Tako dobi "on" poseben poudarek v strukturi odstavka in skladnji stavka: pojavi se kot natančno središče kitice prav v trenutku, ko se pesniški ritem s štirih udarcev prestavi na tri.

Ta ritmični premik nakazuje, da je ta zaimek ključ odlomka. Poleg tega je "on" prva beseda v stavku, kar mu daje poudarek. Od 103 besedil, v katerih je v Septuaginti preveden hebrejski zaimek *hu'* kot "on", je 1 Mz 3,15 edini primer, v katerem se ne ujema s svojim neposrednim predhodnikom.

Grška oblika zaimka (*autos*) se namreč ne nanaša niti na žensko (ni ženskega spola) niti na seme (ni srednjega spola). Namesto tega se *autos* nanaša na osebo moškega spola. Ta skladijska nepravilnost nam kaže, da so imeli prevajalci v mislih konkretno osebo, moškega iz resnične zgodovine, Mesija. To mesijansko razlago 1 Mz 3,15 potrjujejo celo hebrejski spisi. Eno najbolj zgovornih pričevanj tega stališča najdemo v Psalmu 110, kjer se ponovno pojavijo besede iz 1 Mojzesove knjige 3,15 in se neposredno nanašajo na davidijanskega Mesija. Besede psalma: "Dokler ne položim tvojih sovražnikov" (Ps 110,1) so dejansko besedna ponovitev prvih besed obljube iz 1. Mojzesove knjige: "Stavil bom sovražnost."

To sta edini dve besedili v Svetem pismu, v katerih je uporabljena ta besedna zveza. Poleg tega je povezana tudi s podobami sovražnika, ki se plazi pod nogami kot izraz iste zamisli o zmagi (Ps 110,1). Prav tako se tu ponovno pojavi znana tema o "razbitju glave" iz 1 Mz 3,15, ki se ponovi dvakrat (Ps 110,6.7).

Te številne vzporednice med obema besediloma kažejo, da se je avtor Ps 110 skliceval na preroško obljubo iz 1 Mz 3,15 in jo razlagal v "mesijanskem" smislu. Tisti, ki je bil v 1 Mz 3,15 prikazan kot ta, ki je zdrobil kačo, je zdaj izrecno opredeljen kot prihodnji davidijanski Mesija. V Psalmu 110 Mesijevo delo celo presega napoved iz 1. Mojzesove knjige 3,15. Ne le, da Mesija kot seme iz 1 Mz 3,15 zdrobi sovražnika, ampak je zdaj tudi poklican, da sede na Božjo desnico, da bi z Bogom delil njegovo kraljevanje in vladal (Ps 110,1.2). Mesija tudi sodi

in izvršuje sodbo kraljem in mnogim narodom (Ps 110,5.6), saj ima Boga na svoji desnici. Dobi celo kultno funkcijo: je duhovnik, ki služi na čelu procesije duhovnikov, in to duhovništvo sega v večnost (Ps 110,4). Prepletanje imen Mesija, imenovanega Adoni, in Gospod, imenovanega Adonai, kaže celo na namero, da bi Mesija poistovetili s samim Gospodom. Ta Mesija je Jezus Kristus na nebeškem prestolu (Mt 22,44).

Vprašanja za pogovor in razmislek: Preberi Rim 5,8; Raz 12,7-9. Zakaj je Jezus izpolnil to prerokovanje? Kako ta mesijanska prerokba vpliva na mesijansko službo Jezusa Kristusa?

Uporaba

Ko je mlad moški zavil v gozd, je slišal ptičje petje. Obrnil se je in na svoje presenečenje zagledal ptičico, ki je padla z drevesa. Nežno in z veliko sočutja je mladenič prijel to drobno bitje in ga nežno položil na kup živalskega gnoja v bližini. Ptičica je še naprej pela. Lisica, ki je slišala ptico peti, jo je ujela in požrla. Ta basen ima tri nauke. Prvič: če te kdo položi na gnoj, to ne pomeni, da ti namerava škodovati. Drugič: če te kdo pobere iz gnoja, to ne pomeni, da ima s teboj dobre namene. In tretjič: zakaj bi pel, ko si na gnoju?

Vprašanja za pogovor in razmislek: Kako so ti trije nauki povezani s težavo zla na svetu? Kako ti pomagajo premagati zlo na svetu in v tvojem življenju?

Pogovorite se o prvem nauku (preberite 1 Mz 3,17-19): Zakaj obstajata zlo in smrt? Ali sta to normalni stanji tega sveta? Pogovarjajte se o tem. Kakšno odgovornost imamo kristjani na svetu, četudi smo pod prekletstvom?

Pogovorite se o drugem nauku (preberite 1 Mz 3,22; Rim 7,22.23): Zakaj je dobro pomešano z zlom? Kako je najbolje razlikovati med dobrim in zlom?

Pogovorite se o tretjem nauku (preberite Ps 104,33.34): Kaj je edina rešitev težave zla na svetu?

3. KAJN IN NJEGOVA ZAPUŠČINA

Ključna besedila: 1 Mz 4,7; 1 Mz 4; Heb 11,4; Raz 6,9

Splošni pregled

1. Mojzesova 4, naslednje poglavje človeške zgodovine, prinaša prvo oznanilo mesijanskega zveličanja in prvo nasilje in smrt. Dogodki kažejo, kakšno bo človeško življenje po padcu, in sicer mešanica življenja in smrti. Rojstvo in zločin sta prepletana. Struktura četrtega poglavja to napetost izraža v obliki kiastične strukture, v kateri se izmenjujeta rojstvo in zločin:

A. Rod Adama in Eve: Kaj in Abel

B. Zločin: Kajn

C. Rod: zapuščina Kajna in Lameha

B1. Zločin: Lameh

A1. Rod Adama in Eve: Set

Struktura 1 Mz 4 prinaša več spoznanj. Božje zveličanje si utira pot skozi vrsto nasprotij med Kajnom in Abelom, ki se kažejo v njihovih imenih, vedenju in žrtvah, kažejo pa se tudi med Kajnom in Lamehom. Čeprav Kajnovi in Lamehovi zločini zavzemajo ves prostor, poglavje uokvirja upanje: začne in konča se z mesijansko obljubo. Poglavje se prične s Kajnovim rojstvom ter konča s Setovim rojstvom. Kajново rojstvo vodi v polomijo in ima omejen obseg človeških dosežkov in nasilja, ki privede do potopa, pa rojstvo Seta popravi prejšnji neuspeh in obnovi Božji načrt odrešenja, kar privede do preživetje človeštva v zgodovini in njegovo odrešitev.

Razlaga

Kajново rojstvo

Eva povezuje Kajново rojstvo z navzočnostjo Jehova. Ženska je prva, ki omeni ime Gospoda (Jehova). Verjela je, da je sam Bog prišel dol in je postal prav tisti, ki ga je rodila: "Dobila sem moža od Gospoda." (1 Mz 4,1) Ta dobesedni prevod je utemeljen na slovnici, saj je Božje ime (JHVH) predstavljeno z isto besedo *'et*, ki začinja Kajново ime. Dejansko se vsa osebna imena v tej vrstici, Eva, Kaj in JHVH, začnejo s tem delčkom. Poleg tega je besedna zveza *'et qayin* ("Kain") vzporedna z besedno zvezo *'et JHVH* ("Gospod"). Ti dve besedni zvezi se pojavljata na istem mestu in zaključujeta vsak predlog in tako odmevata druga drugo. Poleg tega uporaba besede *'et* pred "Gospodom" močno poudari naziv Gospoda.

Ta identifikacija je le namig, kako sta se morala počutiti Adam in Eva. Ob spominu na obljubo iz 1 Mz 3,15 je Eva verjetno pomislila, da je rodila svojega Odrešenika. Ellen White ta odlomek razlaga takole: "Ko sta Adam in Eva prvič slišala obljubo, sta pričakovala, da se bo hitro izpolnila. Vsa srečna sta sprejela svojega prvorojenca v upanju, da bo morda on Osvoboditelj." /Hrepenenje vekov, str. 14/

Preberite 1 Mz 4,1.2. Pogovorite se o pomembnosti nasprotja med dvema bratoma. Kajn je bil prvorojenec, Abel rojen drugi. Ime Kajn pomeni "usvojiti", "posedovati", ime Abel pa "para", "kratkotrajnost", "nečimrnost". Kajn govori, Abel ni nikoli spregovoril. Primerjaj tudi njuni daritvi (glej spodaj).

Kajnova daritev (1 Mz 4,3.4)

Kajn se je odločil darovati samo "daritev od sadov zemlje" (1 Mz 4,3), Abel pa "je tudi daroval" svoje daritve (1 Mz 4,4). Tako je bila Abelova daritev v nasprotju s Kajново v skladu s postavo, ki je zahtevala "žgalno daritev" (2 Mz 29,39-41). Medtem ko je Abel upošteval božanska navodila, se je Kajn odločil, da se ne zmeni zanje. Tudi primerjava med obema dejanjema darovanja razkrije med njima rahel odtonek. Medtem ko Kajn daruje "Bogu", Abel samo daruje. Omemba "Boga« v opisu Abelovega darovanja ni prisotna.

Ta majhna razlika ima zelo globok pomen, saj odraža dva pogleda na bogoslužje, ki se razlikujeta v samem temelju. Medtem ko Kajn svojo daritev razume kot darilo Bogu, Abel

svojo žrtev razume kot opomin na Božji dar zanj. Medtem ko Kajn svoje verovanje dojema kot pot navzgor *k* Bogu, ga Abel doživlja kot pot navzdol *od* Boga. Ta nasprotujoča si miselnost lahko pojasni tudi drugo razliko glede načina izbire daritev. Abelova daritev sama po sebi ni bila boljša od Kajnove. Pravzaprav je bil Kajnov sad morda celo boljši izdelek od Abelove ovce. Razlika je bila v tem, da je Abel izbral *bekorot*, "prve sadove", najdragocenejše pridelke sezone v skladu z Mojzesovo zakonodajo (2 Mz 23,19), medtem ko je Kajn vzel kateri koli sad zemlje. Iz prejšnjih poglavij izvemo, da vsaka od obeh daritev izzove nekaj drugega. Darovanje sadu zemlje (*'adamah*) kaže na 1 Mz 3,19, kar je povezano s človeškim trudom in perspektivo smrti. Daritev živali pa po drugi strani kaže na 1 Mz 3,21 in daje obljubo božanske zaščite ter perspektivo življenja. Kajnova daritev je bila izraz človeškega prizadevanja, da bi dosegli Boga; Abelova daritev je bila izraz človeške potrebe po Božji odrešitvi. Poleg tega je bila Abelova daritev povezana z obljubo mesijanskega Jagnjeta iz 1 Mz 3,15, ki bo žrtvovano za rešitev sveta, medtem ko je bila Kajnova daritev prazen obred. Upoštevajte isto nasprotje med oblačili, ki jih je naredil človek (1 Mz 3,7) in zanje uporabil rastlinski figov list, in oblačilom, ki ga je naredil Bog in zanj uporabil živalsko kožo, ki nakazuje na žrtvovanje krvi (1 Mz 3,21).

Kajnov zločin

Uporaba besedne zveze *wayyo'mer qayin* "in Kajn je rekel", odmeva besedno zvezo *wayyo'mer YHWH 'el qayin*, "Gospod je rekel Kajnu" (1 Mz 4,6). Nakazuje, da se je od Kajna pričakoval odziv. Toda namesto da bi se z vero odzval Bogu, se Kajn obrne k svojemu bratu in ga ubije (1 Mz 4,8). Pomembno je, da Kajnovemu zločinu takoj sledi premik v dialogu od neuspelega navpičnega k vodoravnemu. Mehanizem prvega verskega zločina je tako nakazan. Gorečneži se ne zatekajo k zločinu, ker menijo, da imajo prav; zločini fanatizma in verske nestrpnosti so posledica tega, da se ne odzivajo na Božjo besedo. Kadar vero nadomestita človeško delo in nadzor, bo sledil tudi zločin. Kajn ni umoril svojega brata ker je menil, da ima sam prav, njegov brat pa ne; nasprotno: umoril ga je, ker je bil Kajn zloben, njegov brat pa pravičen (glej 1 Jn 3,12).

Lamehov zločin

Obstaja tudi nasprotje med Kajnovim in Lamehovim zločinom. Za razliko od Kajna ga je Lameh še nadgradil. Svoj umor je predstavil kot pozitivno in dragoceno dejanje ter se z njim dobesečno hvalil. Medtem ko se je Kajn odločil molčati, je Lameh o njem celo napisal pesem. Medtem ko Kajn prosi Boga za milost (1 Mz 4,13.14), se Lameh ne zmeni za Boga in namesto tega svojim ženam polni ušesa z litanijo o svoji spretnosti in svojem morilskem podvigu kot podvigu, vrednem odobravanja. Enak paradigmatski premik kot smo ga opazili pri Kajnovem zločinu, lahko zasledimo tudi tukaj: neuspeh v navpičnem odnosu (Bog–človek) preide v nasilno dejanje proti drugemu človeku. Lameh dejansko preide na nasprotno stran odpuščanja. Govori o maščevanju in namiguje na dodatne zločine v prihodnosti. Tudi njegovo maščevanje je precej okrepljeno. Medtem ko je Kajn maščevan samo sedemkrat, Lameh zahteva povečanje maščevanja na 77-krat (1 Mz 4,24). Omeniti velja, da Jezus pri pozivu k odpuščanju uporabi isto okrepitev števila sedem (Mt 18,21.22).

Setovo rojstvo

Ponovitev prvega stavka, ki je uvod v rojstvo prvorojenca Kajna (1 Mz 4,1), nakazuje vrnitev na začetek. Poleg tega ponovitev besede "spet", ki je povezana z rojstvom Seta,

ponavlja besedo "spet", povezano z rojstvom Abela (1 Mz 4,2). Tako beseda "spet" na tej točki ponovno poveže prekinjeno črto zgodovine: Set bo nadomestil Abela. Ta zamisel je zapisana tudi v Setovem imenu, ki pomeni "postaviti na mesto", kot je povedala Eva. Poleg tega hebrejski glagol *shat*, "določiti", opisuje Božjo "določitev" "semena" v Evi, in je isti kot glagol, ki opisuje Božjo "določitev", "postavitev" (*shat*) "sovraštva" med kačo in žensko (1 Mz 3,15). S tem namigom na 1 Mz 3,15 pisec Svetega pisma preroško usmerja na dogodek zveličanja, ki se je manifestiral v božanskem utelešenju Jezusa Kristusa.

Vprašanja za pogovor in razmislek: Kako Setovo rojstvo kaže na Jezusa Kristusa?

Uporaba

Kajn in Abel. Katerih lekcij o značaju se lahko naučimo iz nasprotja med Kajnom in Abelom? Kajn govori, Abel pa molči. Kajn je prvi, Abel je drugi. Kajn je nasilen, Abel je žrtev. S kom se poistovetiš in zakaj? Zakaj Abel predstavlja Božje mučence (Raz 6,9; 20,4)?

Daritev Bogu. Česa se lahko naučimo o veri iz primerjave med Kajnov in Abelovo daritvijo? Kaj je pomembnejše: tisto, kar prejmemo od Boga, ali tisto, kar mu damo? Zakaj je Božji dar edini način, da bi bili rešeni?

Kajnova jeza. Preberi 1 Mz 4,6.7 in Mt 5,21-26. Čemu je bil Kajn jezen? Spomni se, kdaj si bil ti nazadnje jezen, in analiziraj svojo jezo, tako da se vprašaš: Kako jeza pripravi človeško srce za umor? Kako je Kajnov neuspeh v veri povezan z neuspehom v njegovem odnosu z bratom? Zakaj verska gorečnost pogosto vodi v zločin? Katere lekcije o samonadzoru se lahko naučimo iz Božjega napotka Kajnu?

Lamehov zločin. Primerjaj Kajnov in Lamehov zločin. V čem sta si ti dve degradaciji enaki? Kako se razlikujeta po stopnji ali intenzivnosti? Česa se lahko naučimo iz Lamehove rahločutnosti za lepo poezijo in rahločutnosti njegovega sina za glasbo? Ali nas izobraževanje v umetnosti varuje pred hudobijo? Pogovorite se o tem. Kateri primeri iz v zgodovine kažejo nasprotno?

Setovo rojstvo. Ko je Kajn ubil Abela, je Bog obudil še eno pravično seme, Seta, po katerem bo lahko uresničil svoj načrt odrešenja sveta. Česa nas ta sprememba načrta uči o Božji vztrajnosti pri reševanju in njegovi pripravljenosti sodelovati s človeštvom kljub naši slabosti in neuspehom?

4. POTOP

Ključna besedila: Mt 24,37; 1 Mz 6–10, 2 Pt 2,5-9

Splošni pregled

Mnogi ljudje dvomijo o zgodovinskosti svetopisemske zgodbe o potopu in trdijo, da je takšen svetovni dogodek nezdržljiv s sodobnimi znanstvenimi pogledi na zgodovino narave. Vendar je v kolektivnem kulturnem spominu številnih ljudstev, ki so živela daleč narazen po svetu in ne le na starodavnem Bližnjem vzhodu, v Mezopotamiji, Egiptu in Grčiji,

ohranjen zapis o velikanskem potopu. Pripovedi o poplavi najdemo v Indiji, na Kitajskem, med starodavnimi prebivalci Irske, med ljudstvi Majev v Srednji Ameriki, ameriškimi staroselci, starodavnimi ljudstvi Južne Amerike in Afrike ter celo med avstralskimi domorodnimi plemeni. Dejstvo, da sodobna znanost ne more razumeti pojava potopa, ni dokaz, da se ta dogodek ni nikoli zgodil. Da sodobna znanost ne more pojasniti potopa, je zgolj še en dokaz o tem, da je znanost omejena, zlasti ko gre za nekaj tako nadnaravnega, kot je potop iz 1. Mojzesove knjige.

Ta teden ne bomo preučevali svetopisemske zgodbe o tem kozmičnem dogodku, da bi ga razumeli z znanstvenega vidika, saj ne razpolagamo z vsemi podatki, da bi ga lahko. Razpravljali bomo o številnih drugih vprašanjih. Temeljno vprašanje se nanaša na Boga samega: Česa nas ta zgodba uči o Bogu Svetega pisma in njegovem namenu? Gnostični filozof Marcion iz Sinope (85–160 n. št.) in po njem številni drugi kristjani so potop uporabili za dokaz, da je Bog Stare zaveze nasilen in krut Bog, ter da je v diametralnem nasprotju z Jezusom, Bogom ljubezni.

Razlaga

Bog pravičnosti

Po stvarjenju in padcu se je neposlušnost naših prvih staršev stopnjevala, dokler svet ni bil poln pokvarjenosti in hudobije. Od časov Kajna in Abela se je človeštvo razdelilo na dva tabora. Zanimivo je, da je vsaka človeška rodoslovna linija opredeljena na podlagi njihovega odnosa z Bogom. Medtem ko se Kajnov rodovnik (1 Mz 4,17-22) začne z zavračanjem Boga (1 Mz 4,16), se Setov rodovnik (1 Mz 5,1-32) začne z Božjo podobo (1 Mz 5,1). To nasprotje pojasnjuje, zakaj je za Kajnov rod pozneje rečeno, da so to "človeški sinovi", medtem ko je Setov rod opredeljen za "Božje sinove" (1 Mz 6,1.2). Nič čudnega, da je Bog zaskrbljen, ko opazi, da se obe liniji mešata in ustvarjata novo rodovno linijo, ki se odkrito upira Bogu. Besedna zveza "jemali so si jih" (1 Mz 6,2) nakazuje namen "Božjih sinov", da nadomestijo in se zoperstavijo Božjemu namenu zakonske zveze, kar ponazarjajo besede "je vzel" ženo in jo pripeljal k Adamu (1 Mz 2,22). "Božji sinovi" želijo zavzeti Božji prostor, kar se odraža v stavku "so videli, da so lepe" (1 Mz 6,2). V hebrejščini je uporabljena ista beseda *tob*, "dober" (tu prevedena kot "lepe"), tako kot v Božjem odgovoru na stvarstvo "videl, da je bilo dobro". (1 Mz 1,4.10.12.18.21.25) Ta zamenjava Boga je "Božje sinove" napeljala v dejanja, ki niso več v skladu z Božjimi zakoni stvarjenja, temveč so skladna z njihovimi lastnimi grešnimi željami.

Uporaba množine "žene" nakazuje začetek poligamije, besedna zveza "katere koli so izbrali" pa nakazuje divje in nenadzorovane spolne dejavnosti zunaj božanskega zakona. Besedna zveza "jemali so si jih za žene, katere koli so izbrali" (1 Mz 6,2) celo spominja na samopostrežbo, nasilje in posilstva (glej 1 Mz 39,14.17). Vsa ta spolna dejanja niso bila zgolj zavračanje Boga, ampak tudi zloraba žensk.

Svetopisemsko besedilo poroča, da je Bog videl hudobijo (1 Mz 6,5). To je drugič, ko svetopisemsko besedilo poroča o Bogu kot o tistem, ki "vidi" (1 Mz 6,1-4). Vzporedno s poročilom stvarjenja božansko dejanje videnja takoj sledi božanski besedi: "Gospod je rekel" (1 Mz 6,3). "Gospod pa je videl, da na zemlji narašča človekova hudobija ..." (1 Mz 6,5) Ta vrstica je drugi odmev na refren iz stvarjenja: "In Bog je videl, da je dobro ..." (1 Mz 1,4)

Toda prvotno "dobro" (*tob*) Božjega stvarstva je bilo nadomeščeno z nečim nasprotnim: hudobijo (*ra'ah*). Naslednje Božje besede so tragična ocena razmer. "Velika hudobija" se ne nanaša le na nekatera konkretna dejanja ali občasno zlo; opisuje natančno in dokončno stanje ter zadeva korenine, globoke vzgibe človeškega srca, v katerem Bog najde radikalno zlo. Človeštvo je doseglo točko, s katere ni več vrnitve. Bog bo moral posredovati s potopom po vsem svetu, da bi ohranil ostanek človeškega rodu pred popolnim moralnim propadom in s tem pred izumrtjem.

Bog ljubezni

V tem božanskem posredovanju jezik priklič v spomin stvarjenje. Bog obžaluje, da je ustvaril človeka. Božansko "obžalovanje" je povezano z božansko žalostjo. Bog je bil "žalosten v svojem srcu" (1 Mz 6,6). Hebrejski glagol *'atsab*, "žalovati", je nasprotje radosti (Neh 8,10) in se nanaša na duševno bolečino (1 Mz 3,16). Božja čustva so povezana z njegovo ljubeznijo do ljudi. Pomenljivo je, da hebrejski glagol *nakham*, preveden kot "žal" (1 Mz 6,6), vsebuje pozitivni odtenek "milosti" in "ljubezni". Zato prevod "žal" za hebrejsko besedo *nakham* ne pojasnjuje v celoti Božjega mnenja. Božansko "obžalovanje" ne pomeni, da si je Bog premislil; vsebuje namreč elemente milosti in "tolažbe". Tako se beseda *nakham* včasih pojavlja vzporedno z besedo *shub*, "kesati se" (Jer 4,28; Jon 3,9).

Uporaba besede *nakham* prinaša na prizorišče upanje – možnost odrešitve s pomočjo potopa. Bog razkrije svojo ljubezen do ljudi. Kljub temu pa Bog svojo ljubezen izrazi s sodbo. Ko se Bog na hudobijo odzove z uničenjem, je to dejanje ljubezni. Hebrejska beseda *makhah*, "uničiti", je predstavljena v besedni igri s predhodno besedo *nakham* ("žalost", "tolažba"), ki po Noetu izzove Božjo žalost in sočutje do človeštva. Medtem ko *nakham* nakazuje na pozitivno plat sodbe, *makhah* razkriva njeno negativno plat. Poleg tega beseda *makhah* sodi v jezik sodbe. Natančneje pomeni "izbrisati". To "brisanje" pomeni fizično uničenje, ki deluje v obratni smeri od stvarjenja, izniči Božje ustvarjalno delovanje. Poleg fizičnega uničenja pa se to dejanje sodbe nanaša tudi na duhovni izbris iz knjige življenja (2 Mz 32,32.33; Ps 69,28.29). Po Svetem pismu ljubezen in pravičnost sodita skupaj (Mih 6,8).

Bog modrosti

Prav zaradi kombinacije ljubezni in pravičnosti je Božja modrost takšna, kakršna je. Bog ne rešuje samo s svojo dobro voljo in ljubeznijo. Podrobnosti gradnje barke (1 Mz 6,14-22), ki bo Noetu in njegovi družini omogočila preživeti potop, so otipljiv dokaz, kako zelo resno Bog vzdržuje življenje. Te drobne arhitekturne podrobnosti ne pričajo zgolj o zgodovinski resničnosti gradnje barke; razkrivajo tudi božansko skrb za uspeh operacije. Bog v ta namen daje natančna navodila. Smolnat les drevesa, iz katerega je bilo zgrajeno ogrodje barke, in njegovi sokovi so bili namenjeni temu, da bi bila barka znotraj in zunaj vodotesna. Na vrhu barke je bilo okno, le en komolec od roba strehe, ki je omogočalo svetlobo in zrak. Verjetno je bila to nekakšna rešetka, zgrajena vzdolž linije strehe, skozi katero je prehajala svetloba, da so bili prostori v barki deležni svetlobe in svežega zraka.

Bog, ki je poskrbel za gradnjo barke, je isti Bog, ki bo pozneje dal podrobna navodila za versko življenje in duhovno odrešenje z žrtvovanjem v svetišču. Dejansko je veliko vzporednic med načrti za barko in načrti za shodni šotor. Dimenzije barke (1 Mz 6,15) so bile podane skladno z istim merilom in z istimi besedami kot dimenzije za izdelavo skrinje v shodnem šotoru (2 Mz 25,10).

Kako velika je bila barka? Če je komolec enak 18 palcem ali 45 centimetrom, bi bilo 300 komolcev za dolžino barke enakih 450 čevljem ali več kot 137 metrom; 50 komolcev za njeno širino bi bilo enakih 75 čevljem ali 22 metrom; 30 komolcev za njeno višino pa bi bilo enakih 45 čevljem ali 13 metrom. Te mere nimajo posebnega simbolnega ali duhovnega pomena; kažejo le na velikost plovila, ki je bilo dovolj veliko, da je lahko sprejelo živali in ljudi na krov. Toda številne vzporednice med barko in shodnim šotorom imajo globok pomen: Jezus Kristus, Bog, ki rešuje duhovno, je isti Bog Stvarnik, ki nas rešuje fizično in materialno.

Vprašanja za pogovor in razmislek: Kako so tri dimenzije Boga (pravičnost, ljubezen in modrost) povezane med seboj teološko?

Uporaba

Ne ubijaj. Osnovni nauk potopa je zagotovilo življenja. Po uničenju svojega stvarstva in po smrti vseh ljudi zunaj barke Bog reče "da" življenju. V tem kontekstu Bog ljudem ne naroči le, naj se razmnožujejo, temveč tudi naj ne jemljejo življenja, saj je življenje sveto. To načelo velja najprej za živali. Tako je Božje dopuščanje uživanja mesa glede na razmere po potopu pogojeno z zapovedjo, da ne jemo mesa s krvjo, ker kri predstavlja življenje (1 Mz 9,4). Za ljudi pa je Božja zahteva absolutna. Ker je Bog ljudi ustvaril po svoji podobi, se njihova kri ne sme preliti (1 Mz 9,5.6). Čeprav je življenje živali sveto, kot je navedeno v prepovedi uporabe uživanja krvi, je pomembno, da zgolj človeško življenje zahteva obračun pred Bogom (1 Mz 9,5).

Hebrejščina ima več glagolov za ubijanje. Vsi ti glagoli se uporabljajo za ljudi in živali, razen enega: glagol *ratsakh* se uporablja samo za ljudi. Pomenljivo je, da je prav glagol *ratsakh*, "ubiti", "umor", uporabljen v desetih zapovedih (2 Mz 20,13). Odtonek te rabe ne razlikuje med umorom in drugimi primeri, temveč med *stvarjo*, ki je ubita – razlikuje torej med ljudmi in živalmi. Zato šeste zapovedi ne bi smeli prevajati kot "ne ubijaj", kar pomeni le poseben primer kaznivega dejanja, temveč "ne ubijaj ljudi" v absolutnem smislu.

Vprašanja za pogovor in razmislek: Kako to načelo uporabiti v primeru služenja vojaščine ali ko gre za smrtno kazen?

5. BABILONSKI STOLP

Ključna besedila: 1 Mz 11,9; 1 Mz 9,18–11,9; Ps 139,7-12; Lk 10,1

Splošni pregled

Prva Božja zapoved človeštvu po potopu je bila potrditev življenja: Bog je rekel, naj se množijo in napolnijo zemljo (1 Mz 9,1). V tej lekciji se bomo osredotočili na človekov poskus, da izpolni ti dve zapovedi. Doslej je svetopisemsko poročilo obravnavalo posameznike (Adama in Evo, Kajna in Abela, Seta in Noeta). V tej lekciji se zgodbe nanašajo na skupine ljudi in imajo univerzalni obseg. Preživeli po potopu, trije Noetovi sinovi, bodo ustvarili tri veje človeškega rodu, ki bodo tvorile narode sveta. Zdi se, da je človeštvo na

pravi poti, da napolni zemljo in prinese Božjo podobo do vseh koncev sveta. Vendar pa zgodba o Babilonskem stolpu označuje dramatično prekinitve tega zagona. Božje naročilo univerzalnosti zamenja človeški ideal enotnosti in uniformnosti. Ljudje želijo biti eno. Še huje, želijo biti Bog.

Teme lekcije:

1. Prekletstva in blagoslovi. Kanaan, Hamov sin, je preklet, Sem in Jafet pa sta blagoslovljena. Kakšen je smisel in zgodovinski pomen teh prekletstev in blagoslovov? Kako vplivajo na zgodovino odrešenja?

2. Univerzalnost in enotnost. Narodi sveta želijo sodelovati v skupnem projektu: postati eno proti Bogu. Kako se je Božji namen univerzalnosti začel razlagati kot ideal enotnosti?

3. Prisvajanje Boga. Graditelji babilonskega stolpa so sanjali o tem, da bi dosegli nebesa. Kaj je bilo narobe z njihovim načinom razmišljanja? Zakaj se je Bog spustil, da bi raziskal njihovo prizadevanje?

Razlaga

Prekletstva in blagoslovi

Prekletstvo Hamovega sina (1 Mz 9,25) se na koncu izkaže za sporočilo upanja. Vrstica 1 Mz 9,25 je bila pogosto katastrofalno zlorabljen v primeru črncev in tako uporabljena kot versko opravičilo za suženjstvo. Vendar ta fanatična razlaga ne drži, razloga za to pa sta dva. Prvič, prekletstvo ne zadeva Hama, temveč njegovega sina Kanaana. Prav tako se prekletstvo ne nanaša na Kuša, Hamovega prvorojenca, kar takoj izključi sklicevanje na črnce ali Afričane. Mimogrede, svetopisemski rodovniki (glej tabelo narodov v 1 Mz 10) se bolj nanašajo na etnogeografijo, tj. geografsko razporeditev človeških skupin, kot pa na etničnost, ki se ukvarja z izvorom človeških ras in jezikov. Sam pojem "rasa" izhaja iz psevdoznanstvenih rasističnih in jezikovnih teorij devetnajstega stoletja, ki so temeljile na teoriji evolucije, še enem zlu, ki izvira iz tega sodobnega mita o stvarjenju. Zato svetopisemska poimenovanja skupin ljudi "jafeti", "semiti" ali "hamiti" ne sledijo jasnim merilom rase, kot jih je opredelila evolucija, ampak so veliko bolj zapletena in nejasna. Primer: čeprav so kanaanski jeziki semitski, se Kanaance šteje med Hamite. Čeprav je Kuš Hamov potomec, je oče Nimroda, ustanovitelja Babilona. Elam, ki pripada nesemitskemu ljudstvu, je Semov sin.

Drugi razlog, da 1 Mz 9,25 ne velja za črnce, je, da je omemba Kanaana namigovanje na dedovanje obljubljenе dežele z vsem, kar ta dežela simbolizira v zvezi z obljubo odrešitve za svet. V tem kontekstu je uporaba besedne zveze "služabnik služabnikov" ironična. "Služabnik služabnikov" je superlativ, ki pomeni "služabnik par excellence", in nakazuje duhovno smer, ki kaže na Jezusa, Služabnika služabnikov, ki prihaja, da bi rešil svet (Janez 13,5).

Blagoslovi iz 1 Mz 9 potrjujejo to perspektivo. Zanimivo je, da nista blagoslovljena ne Sem in ne Jafet, ampak samo Bog (1 Mz 9,26). Prav tako nas z njegove perspektive prerokovanje popelje onkraj neposredne prihodnosti zgodovine Izraela v peteroknjižju do

odrešitve človeštva (1 Mz 9,27). Besedilo prerokovanja se nanaša tudi na izraelski shodni šotor (Joz 18,1), kar je preroško namigovanje na pogane, ki se bodo odzvali izraelskemu sporočilu o odrešitvi in se pridružili sveti skupnosti Izraela (Iz 66,18-20; Rim 11,25). Toda izpolnitev tega prerokovanja je najprej odvisna od izpolnitve drugega prerokovanja: podreditve Kanaana. Ta dogodek je v piščevih očeh tako temeljnega pomena, da se k njemu vrne na koncu blagoslova, ko Kanaana že tretjič omenja kot Semovega služabnika (1 Mz 9,27; prim. vr. 25 in 26). Jezik enega dela blagoslova je podoben jeziku oz. slogu molitve: "mu ... bodi" (1 Mz 9,26.27). Mojzes, avtor tega besedila in sodobnik v Egiptu zaslužjenih Izraelcev, moli za odrešitev Izraela, kar je osnovni in nujni prvi korak k odrešitvi človeštva.

Univerzalnost in enotnost

Ta povezava med posebnim in univerzalnim pogledom je značilna za svetopisemsko razmišljanje. V nasprotju z grškim mišljenjem, ki spodbuja idejo o takojšnjem dostopu do absolutne resnice, hebrejski preroki govorijo o Bogu, ki je izbral ljudstvo in pozneje svojega Sina, po katerem se je razodel človeštvu.

Svetopisemski način razmišljanja ponazarja število 70: v tabeli narodov v 1 Mz 10 je navedenih 70 narodov, ki napovedujejo 70 članov Jakobove družine (1 Mz 46,27) in 70 Izraelovih starešin v puščavi (2 Mz 24,9). Zdi se, da je to ujemanje "sedemdesetih" podlaga za 5 Mz 32,8, ki govori o tem, da je Bog razdelil človeštvo "po številu Božjih otrok". Tako kot je bilo 70 narodov, je bilo po judovskem izročilu tudi 70 jezikov. V Novi zavezi Jezus pošlje 70 učencev, da bi oznanjevali po svetu (Lk 10,1-16). Rodovnik Noeta, očeta narodov zemlje (1 Mz 9,19; 1 Mz 10,32), uteleša izpolnitev Božjega blagoslova in obljube Noetu "Bodite rodovitni in se množite" (1 Mz 8,17; 9,1.7). Ta blagoslov in obljuba sta povezana tudi z začetno obljubo in blagoslovom, danim Adamu ob stvarjenju (1 Mz 1,28.29).

Bog narodov, Stvarnik sveta in Gospod Izraela je isti Bog. Ta ugotovitev ima dve pomembni teološki posledici. Prvič, pomeni, da Bog vpliva na zgodovino tudi zunaj področja religije. Bog je navzoč tudi med narodi. Drugič, pomeni, da je odrešenje narodov odvisno tudi od Izraelovega pričevanja. Blagoslov narodov se bo uresničil samo po Izraelu (1 Mz 12,3), saj je le Izraelov Bog pravi Bog (Jn 4,22.23). Lekcije hebrejskega Svetega pisma, zgodovina Izraela in dogodki, ki so se zgodili Judom in so zapisani v Novi zavezi, so odrešilnega pomena za narode.

Poskus združevanja in prisvajanja. Zaskrbljujoče je, da je ideologija enotnosti prva skrb graditeljev babilonskega stolpa. Izjava "Vsa zemlja je imela en sam jezik in isto govornico" (1 Mz 11,1) se nanaša na dejstvo, da so ti ljudje uporabljali iste besede in v istem jeziku. Zgodba o Babilonu pa beleži prvi poskus poenotenja sveta. Zato ni čudno, da je takšen način razmišljanja ustvaril totalitarno družbo, ki ni puščala prostora za razlike ali nesoglasja (prim. Dan 3,1-7) in se je lotila projekta, da bi zavzela Božji prostor. Pravzaprav obe določili – enotnost in prisvajanje – spadata skupaj. Zgodovina je pokazala, da želja po tem, da bi druge prisilili, da se obnašajo in razmišljajo enako kot mi, neizogibno vodi v nestrpnost in preganjanja. Na koncu takšna prisila spodbudi hotenje, da bi zavzeli prostor Boga.

Pomembno je, da graditelji Babilona uporabljajo Božje besede. Prva beseda, medmet *habah*, "dajmo", dvakrat uvede govor graditeljev (1 Mz 11,3.4) in je enaka besedam, ki jih uporablja Bog (1 Mz 11,7). Izraz sodelovanja skupnosti, ki se v 1 Mz 11,1-7 štirikrat ponovi ("dajmo"), spominja na božansko množino stvarjenja "naredimo" (1 Mz 1,26) in torej izdaja

namero graditeljev, da bi si prisvojili Božjo oblast. Tudi hebrejska beseda za "stolp", ki opisuje mesto Babilon, kaže, k čemu so težili. Ta beseda je povezana z besedo *gadal*, "velik", ki nakazuje zamisel ambicije in slave, kar je pogosto povezano s samim Bogom (2 Mz 18,11). Zanimivo je, da besedilo v Dan 8, ki si z našim besedilom deli številne jezikovne in teološke motive, uporabi isto besedo *gadal* kot ključno za opis poskusa malega roga, da bi se povzdignil do samega Boga (Dan 8,9-11.25). Dejansko naj bi stolp segal do nebes, kar je lastnost, ki nakazuje več kot le monumentalne dimenzije stolpa. Graditelje Babilona je gnala duhovna ambicija, da bi nadomestili Boga, kar se jasno kaže v njihovi nameri, " naredimo si ime" (1 Mz 11,4). Bog je edini, ki naredi "ime veliko" (1 Mz 12,2), in edini, ki lahko naredi ime zase (Iz 63,12.14).

Uporaba

Prekletstva, spremenjena v blagoslove: V Svetem pismu poiščite primere, v katerih je nekaj, kar je bilo prvotno mišljeno kot prekletstvo, na koncu postalo blagoslov. V svojem življenju poiščite primere, ko vam je slaba izkušnja (na primer zaprtje zaradi COVID-19) ponudila nepričakovane priložnosti za razmislek, občestvo in vrnitev k Bogu. Zakaj trpljenje pogosto prinaša odkritje novih vrednot in nas približa drugim ljudem in Bogu?

Enotnost in prisvajanje Boga: V Svetem pismu, zgodovini, v svoji verski skupnosti in v svoji osebni izkušnji poiščite primere, ko je dobronamerni vodja ali morda celo vi sami ravnal kot graditelji babilonskega stolpa. Zakaj veliki ideali svetosti, enotnosti in resnice pogosto vodijo v nestrpnost in napuh? Kako Jezusov zgled navdihuje načine, kako se izogniti tej napaki? Zakaj imeti prav ni dovolj in lahko v resnici povzroči sovraštvo in samovšečni ponos?

6. ABRAHAMOVE KORENINE

Ključna besedila: Heb 11,8; 1 Mz 12–14; Heb 7,1-10

Splošni pregled

Ta del nas popelje na potovanje od Babela do obljubljenega dežele, a z novim junakom, Abramom, ki zapusti svoj dom, ne da bi vedel, kam gre. Abramovi prvi koraki proti obljubljeni deželi niso lahki in so precej neodločni. Abram se bori, da bi podedoval deželo. Ko končno prispe v Kanaan, tam ne more ostati zaradi lakote v deželi. Preseliti se mora v Egipt. Vendar se Abram tudi tam ne more ustaliti zaradi spora s faraonom. Zato se mora obrniti in se ponovno odpraviti v Kanaan. Toda tudi tam se stvari zapletejo. Abram in njegov nečak Lot se dogovorita, da se njune poti razidejo zaradi spora o zemljišču. Nato izbruhne vojna, ki zajame vso deželo, prav tisti kraj, kamor je Bog pripeljal Abrama. Po bitki se Abram sreča s tujcem, z Melkizedekom, komur da svojo desetino, s čimer prizna, da mu nič ne pripada. Ti prizori so bogati z duhovnimi lekcijami, v katerih se prepletajo vprašanja vere in etike.

Vprašanja za pogovor in razmislek

Primerjajte Abramove manipulacije in laži s faraonovim zaupanjem in poštenostjo; primerjajte Abramovo nesebičnost do Lota in Lotovo sebičnost; Abramovo velikodušnost s pohlepom kraljev. Analizirajte Abrahamovo zmedenost in pomanjkanje zaupanja, ko se odzove na Božje vabilo.

Razlaga

Lek leka, »izidi«

Ta hebrejski izraz pomeni »pojdi, da se najdeš«. Poziv Abram, naj »izide« iz svoje dežele in se oddalji od svojih korenin, naj bi ga popeljal na potovanje, na katerem bi našel samega sebe, se uresničil in vzpostavil svojo identiteto. Ni dovolj, da Abram izide iz Babela; da bi našel svoj pravi jaz, se mora znebiti Babela, ki je še vedno v njem – malikovanja svojih očetov in arogantne babelske miselnosti. Ne samo da mora Abraham zapustiti kraj, kjer je bil doslej, ampak mora biti vedno v gibanju. Pomembno je, da se ta "premikajoča se" usoda odraža v jeziku, ki pokriva zgodbe njegovega življenja. Glagol "iti", *halak*, je ključna beseda, ki prežema pripovedi o Abram od 12. do 22. poglavja. Ta poglavja predstavljajo osrednji del 1. Mojzesove knjige ali Geneze. Pomembno je tudi, da besedna zveza *lek leka*, "pojdi", uokvirja Abrahamovo duhovno potovanje. Ta izraz se pojavi dvakrat: prvič, ko je Abraham pozvan, naj zapusti svojo preteklost (1 Mz 12,1), in drugič, ko je poklican, da zapusti svojo prihodnost (1 Mz 22,2). Abraham je obvisel v praznini, odrezan od svojih korenin, odvisen zgolj od Boga. Abraham je zgled "vere".

Abram in faraon

Ko Abram prispe v Egipt, se sooči s faraonovo grožnjo. Toda namesto da bi za pomoč ali vodstvo prosil Boga, se je zatekel k politiki in lažem. Vendar se Abramova prevara obrne proti njemu. Prav zato ker je Abram lagal in trdil, da je Saraja njegova sestra, jo je faraon vzel v svoj harem (1 Mz 12,15; primerjaj z 1 Mz 12,19). Ironično je, da je faraon verjel, da je Saraja Abramova sestra, zato je z Abramom ravnal dobro (1 Mz 12,16), kot je Abram načrtoval (1 Mz 12,13). Zgodba je polna dvoumnosti. Tudi ko Abram laže, govori resnico, saj je Saraja hkrati njegova sestra in ni njegova sestra; je njegova polsestra. Tudi ko je Abram blagoslovljen z vsemi faraonovimi darovi, je preklet, saj je njegova žena zdaj v faraonovem haremu. Bog Abrama ne graja, a ko faraon spregovori, njegove besede zvenijo, kot bi Abram govornik Bog (1 Mz 3,9; primerjaj s 1 Mz 21,17; 1 Mz 22,11.15.16). Zanimivo je tudi, da faraon zastavi vrsto vprašanj, prav tako kot Bog Adamu (1 Mz 3,9.11). Vzorednica med tema dvema očitkoma nakazuje, da ima Abramova krivda iste korenine kot Adamova.

Abram in Lot

Prvič po Kanaanu se ponovno pojavi glagol *halak*, "pojdi", ki ustreza vabilu *lek leka*. Uporabljen je dvakrat (1 Mz 13,1.5). Prvič se nanaša na Abramovo potovanje v Betel, kjer je Abram postavil oltar in častil Boga (1 Mz 13,4). Ta poteza Abrama ponovno poveže z njegovo preteklostjo in obnovi tisto, kar je prekinilo njegovo potovanje v Egipt. Abram se povrne na "steze starodavnih časov" (Jer 6,16; primerjaj z Jer 18,15). Pokesa se.

Drugič je uporabljen glagol *halak*, "iti", ki se nanaša na Lotov odhod. Vendar za razliko od Abramovega odhoda Lotov "odhod" nima duhovnega pomena, temveč je povezan z njegovim bogastvom (1 Mz 13,5). Poleg tega ni drugačen samo način, kako "gresta", ampak tudi način, kako "prebivata". Medtem ko Abram svoje "bivanje" povezuje s svojim odnosom z Bogom, Lot svoje "bivališče" vidi le v povezavi s seboj in svojimi materialnimi dobrinami. Težave njunega sobivanja (1 Mz 13,6) niso le posledica zunanjih dejavnikov, ampak so v bistvu povezane z globokimi duhovnimi razlikami med njima. Njuna pogleda na svet sta nezdržljiva (1 Mz 13,7-9) in zato so napetosti med njima neizogibne. Čeprav svetopisemsko besedilo poroča o sporu med pastirji, spor presega pastirje in vključuje duhovne zadeve. Abram torej razume, da je ločitev edina pot do miru. Lot prevzame pobudo in izbere ozemlje bogatih ravnin. Abram vzame tisto, kar ostane: kanaanske gore (1 Mz 13,12). Za razliko od Lota, ki se sam odloči, da bo dvignil oči in videl (1 Mz 13,10), Abram to stori šele na Božji ukaz (1 Mz 13,14).

Kasneje, med vojno, ko so Lota zajeli v Sodomi (skupaj z njegovim imetjem), se Abram s skupino mož odpravi na pot, da bi rešil svojega nečaka. Ob koncu pohoda so Lot in njegovo ljudstvo končno rešeni. Sodomski kralj pride Abram naproti, ko se le-ta vrača s pohoda, da bi se mu zahvalil (1 Mz 14,17). Ironično je, da je Lot, ki je tako zelo želel obvladovati svojo usodo in je zase vzel najboljši del dežele, postal ujetnik. Po drugi strani pa je Abram, ki je Lotu milostno in ponižno prepustil pravico do izbire, ki mu je po pravici pripadala kot starejšemu sorodniku, zdaj tisti, ki prevzame pobudo in nadzoruje potek dogodkov. Abram je razumel, da sta zaupanje v Boga in pripravljenost izgubiti svoje ugodnosti najboljši način za nadzorovanje usode in zagotovitev najboljšega izida. Enako paradoksalno lekcijo je podkrepil tudi Jezus v svoji pridigi na gori (Mr 8,35).

Abram in Melkizedek

Ta skrivnostni kralj se zdi v kontekstu pripovedi nenavaden. Prvič, Melkizedek prihaja iz mesta Salem, kar je starodavno ime za Jeruzalem, ki pa ni bil vpleten v vojno. Poleg tega je ime *Shalem*, "Salem", kar pomeni »mir«, v nasprotju z vojnimi dejavnostmi, ki so bile doslej osrednji del zgodbe. Pravičnost (*tsedeq*), ki je vključena v ime kralja, je v nasprotju s poimenovanjem »zla« in »hudobije« v imenih Bera (»v zlu«), kralja Sodome, in Birša (»v hudobiji«), kralja Gomore. Melkizedek se imenuje »duhovnik Boga Najvišjega«.

To je prvi pojav besede »duhovnik« (*kohen*) v Svetem pismu. Melkizedekovo duhovništvo je bilo ustanovljeno pred levitskim duhovništvom. Dejstvo, da Abram za svojega Boga uporabi isti naziv *'el 'elyon* (»Najvišji Bog«, glej 1 Mz 14,20), v katerem se ime JHVH pridruži imenu "Najvišji Bog" (1 Mz 14,22), kaže, da je Abram imel Melkizedeka za legitimnega duhovnika Boga Stvarnika. Čeprav je Melkizedek pripadal kanaanski skupnosti, ga je Bog izbral za svojega predstavnika med takratnim ljudstvom. Čeprav je imel Abram tuje korenine, mu je dal desetino in Melkizedek ga je blagoslovil. Poleg tega številna sklicevanja na Boga, sveti obrok kruha in vina ter blagoslov in hvalnica Bogu, kanaanskemu liku Melkizedeka vdahnejo duhovni pomen, ki usmerja dlje od preprostega srečanje kraljev. Pomembno je, da Sveto pismo v nadaljevanju ohranja to duhovno konotacijo. Psalm 110 povezuje Melkizedeka s prihodnjim davidijanskim Mesijem (Ps 110,4), sledijo mu avtorji Nove zaveze, ki Melkizedekovo edinstveno duhovništvo povezujejo z Jezusovim duhovništvom (Heb 5,5do 6,10, Heb 7).

Uporaba

Lek leka, "izidi". V Svetem pismu poiščite besedila, v katerih preroki pozivajo Božje ljudstvo, naj se umakne iz Babilona. Kaj ta poziv pomeni za Božje ljudstvo danes? Kako se Božji poziv njegovemu ljudstvu, naj "izide", nanaša nate osebno v zvezi s tvojim družbenim življenjem? Kako se ta poziv nanaša na vsakodnevno izgrajevanje značaja? Kako se ta izraz nanaša na tvojo izkušnjo spreobrnjenja?

Abram in Lot. Zakaj je Abram zmogel dovoliti Lotu, da izbere prvi? Kako se lahko to uporabi za tvoj odnos z drugimi ljudmi? Zakaj je Abramova v prihodnost usmerjena perspektiva boljša od Lotovega razmišljanja, usmerjenega v sedanost? Katerih načel in lekcij te ta zgodba nauči o tem, kako bi morali poslovati? Zakaj se na koncu zločin in prevara ne izplačata?

Abram in Melkizedek. Česa nas lahko Abram nauči o duhovnem pomenu desetine glede na njegovo dajanje desetine poganskemu kralju Melkizedeku? Zakaj je Abramova odločitev, da da desetino od vsega, kar je prinesel iz bitke, povezana z njegovo vero v Stvarnika in Odrešenika (1 Mz 14,19.20)? Kako je takšna izpoved vere v Stvarnika povezana z materialnimi dobrinami v tvojem življenju?

7. ZAVEZA Z ABRAHAMOM

Ključna besedila: 1 Mz 15,6; 1 Mz 17,5; 1 Mz 18,23; 1 Mz 15–19; Rim 4,2-11; Am 4,11

Splošni pregled

V tem poglavju se seznanimo z bistvom Abrahamove verske izkušnje. To je trenutek, ko Bog sklene svojo zavezo z Abramom, ki je druga Božja zaveza po zavezi z Noetom (1 Mz 6,18 do 9,20). Abrahamova zaveza vsebuje enake zahteve kot zaveza z Noetom. Tako kot zaveza z Noetom se tudi Abrahamova začne z žrtvenim obredom, povezanim z obljubo sina in domovine. Zaveza je potrjena z znamenjem. Vendar se Abrahamova zaveza tudi razlikuje od zaveze z Noetom in vsebuje nove elemente. Ima dva žrtvena obreda. Znamenje je obreza, Abram pa dobi novo ime Abraham. Svetopisemski opis ponudi dva različna pogleda na to zavezo. Medtem ko je v zavezi z Noetom poudarek na Bogu in je Noe podrejen, zaveza z Abrahamom vključuje Abramovo perspektivo, zato se potek te zaveze razvija na bolj zapleten način.

1. Napetost vere. Abrahamova vera je sestavljena iz vprašanj in dvomov; Abraham veruje v Boga kljub samemu sebi. Abrahamov smeh je sestavljen iz ironije in strahospoštovanja. Abrahamova molitev k Bogu je sestavljena iz pokorščine in izzivov.

2. Zakoni gostoljubnosti. Abrahamova skrb za tuje goste je v nasprotju z brezčutnostjo in grožnjami prebivalcev Sodome do tujcev.

3. Veselje do posredovanja. Abraham prosi za brezbožne v mestu Sodoma v upanju, da je v mestu dovolj pravičnih, da bi preprečili uničenje.

Razlaga

Abram veruje v Gospoda

Abramova vera se začne s strahom in nadaljuje z dvomi in vprašanji. Abram se najbolj boji neznanega, to je svoje prihodnosti, ki je ne more nadzorovati. Zato se zanaša na sedanost in tako svojega služabnika Eliezerja naredi za svojega dediča (1 Mz 15,2). Ko torej Bog govori Abram, uporablja številne izraze, ki kažejo na prihodnost. Izraz "ne boj se" je pogosto povezan z obljubo o potomcih. Ista obljuba za prihodnost je vsebovana tudi v besedi *magen*, "ščit" (1 Mz 15,1), ki je odmev glagola *magan*, "osvoboditi" (1 Mz 14,20), ki je bil uporabljen v povezavi z njegovo preteklo zmago. Tako vidimo, da je Bog, ki je Abrama rešil v preteklosti, isti Bog, ki ga bo rešil v prihodnosti. Videnje Boga kot svoje prihodnosti v Abram vzbudi vero v prihodnost: "Abram je veroval."

Hebrejski glagol *he'emin*, "verovati", opisuje več kot le sentimentalni ali intelektualni proces ali zgolj sklicevanje na veroizpoved. V hebrejščini glagol "verjeti" vsebuje pomen odnosa, kot je razvidno iz korena *'aman*, "trden", "zanesljiv". Abram se je zanesel na Boga in "verjel", da bo imel potomce. To je ta vera, ki jo je Bog "vračunal" kot "pravičnost". Bog je to vero "štel" kot enakovredno pravičnosti. Ta pogled je smiseln glede na staroegipčanska verovanja. V starodavnem Egiptu so težo človeške pravičnosti ocenjevali na podlagi štetja človeških del proti teži "Maat", kar je predstavljalo božansko pravičnost. V Abramovem primeru pa je njegova pravičnost ocenjena na podlagi Božjih del zanj. Abrama ne dela pravičnega seštevek Abramovih dejanj, temveč njegova pripravljenost, da se zanaša na Božja dejanja zanj (Rim 4,2-4).

Abraham se smeje z Gospodom

Abrahamov takojšnji odziv na božansko napoved je, da se je molče razprostrl v strahospoštovanju (1 Mz 17,17). To je že drugič, ko se Abraham v tišini razprostre (prim. 1 Mz 17,3). Tokrat je to njegovo dejanje povezano s smehom, prvim smehom, zapisanim v Svetem pismu. Ni jasno, ali ta smeh kaže na skepso ali izraža njegovo začudenje. Dejstvo, da se smeh pojavlja v kontekstu Abrahamovega dejanja čaščenja, nakazuje, da je mišljeno čudenje. Toda takoj, ko Abraham spregovori, prevlada dvom. Predlaga razumno rešitev. Abraham omeni Izmaela. Abrahamova skeptična rešitev zahteva natančnejša in bolj določna navodila od Boga. Božja obljuba se ne nanaša na Izmaela. Kot odmev na Abrahamova vprašanja Bog izrecno odgovori z imenom Izak (1 Mz 17,19). Ironično je, da Izak pomeni "smeje se", kar se ujema z Abramovim smehom.

Toda tokrat se smeje Bog, saj ime Izak nakazuje na Božje ime, kot kažejo semitske in svetopisemske jezikoslovne študije imen. Vzporedno z imenom Izmael, "Bog je slišal", je moralo tudi Izakovo ime vsaj posredno nositi Božje ime: "[Bog] se je smejal." Božji smeh se torej ujema z Abrahamovim smehom. Kasneje se bo smejala tudi Sara. Kontekst Sarinega smeha dopolnjuje čudenje, ki je nakazano v prejšnjih situacijah. Sara, ki se skriva v šotoru, sliši za neverjetno novico o rojstvu in se smeji. Nato se zgodi nekaj nenavadnega. Čeprav se je Sara smejala "pri sebi" (1 Mz 18,12), obiskovalec pozna njene najbolj intimne misli (1 Mz 18,10). Ta izjemna sposobnost Abrahamu in Sari kaže, da sta v Gospodovi navzočnosti, kar jima zagotavlja, da se jima bo po čudežu rodil otrok. Na Abrahamov prvi smeh, ki je bil posledica trepetajočega dvoma in strahospoštovanja, je Bog odgovoril s smehom ironije in obljube.

Abraham kuha za Gospoda

Abraham prvič sprejme nebeške goste, ne da bi se tega zavedal. Njegova dejanja bodo ostala v spominu kot zgled gostoljubnosti (prim. Heb 13,2). Namesto da bi se takoj lotil obljube zaveze, ki je razlog njegovega obiska, Bog ravna po človeško. Abraham ga bo videl, spoznal in nahranil. To je čas sieste (počitka). Abraham sedi pred šotorom, kot da bi čakal in upal, da bo nekdo prišel. V puščavi ne gre mimo veliko ljudi. Ko torej Abraham od daleč zagleda nekoga, steče, kar je nenavadno glede na njegovo visoko starost (star je 99 let) in dejstvo, da je bil pravkar obrezan (1 Mz 17,24). Takoj ko se Abraham sreča z gosti, se zavzeto ukvarja z njimi in jim pripravi obrok. Ko Abraham priskrbi vodo za umivanje nog svojih gostov (1 Mz 18,4), izbere najboljšo hrano za obrok (1 Mz 18,6.7). Abraham v to delo vključi vso svojo družino. Sara pripravi kruh (1 Mz 18,6), mladenič pa, verjetno Izmael, pripravi tele (1 Mz 18,8). Pa kljub temu Abraham to pojedino opiše kot "kos kruha" (1 Mz 18,5). Abrahamova strast in gorečnost do treh obiskovalcev očitno izhajata iz njegove slutnje, da imajo poseben status. Na to kaže tudi način, kako enega od obiskovalcev nagovori kot Adonai, "moj Gospod" (1 Mz 18,2.3). Dejstvo, da Abraham obiskovalcu ponudi hrano in vodo, ne pomeni, da ne gre za božansko identiteto. "Človeški" izraz obiskovalcev, ki fizično stojijo (1 Mz 18,2), jedo (1 Mz 18,8) in se pogovarjajo (1 Mz 18,9), je del božanske strategije utelešenja Boga, ki se spusti med ljudi. Abraham jim nato stoji ob strani (prim. 1 Mz 18,8), je pozoren na njihove potrebe in pripravljen streči.

Abraham se pogaja z Gospodom

Glagol "stati", ki je bil pravkar uporabljen za opis tega, kako je Abraham stregel gostom (1 Mz 18,8), se zdaj ponovno pojavi pri opisu Abrahamove držbe pred Bogom (1 Mz 18,22). Pravzaprav se prislov "pri", ki sledi glagolu "stati", običajno uporablja za opis spoštovanja pred Bogom in molitve k njemu (5 Mz 10,8; 1 Kr 17,1; Zah 3,1). To je prvi primer v Svetem pismu, ko človek moli v imenu druge osebe. Celo Noe je v podobnih okoliščinah molčal (1 Mz 6,13-22). Hebrejski glagol *wayyigash*, "približati se", nakazuje na Abrahamovo oklevanje in počasno približevanje Bogu (1 Mz 18,22.23). Abraham je pogumen, vendar se spoštljivo zaveda Božje oddaljenosti. Taktično se obrne na Boga s sedmimi vprašanji. Abraham se z Bogom začne pogajati, pri čemer se od števila petdeset pomika proti številu deset. Na podlagi Am 5,3 bi lahko sklepali, da 50 pomeni polovico majhnega mesta, v katerem je najmanj 100 ljudi (prim. Sod 20,10). Abraham začne svoj izziv z domnevo, da je v mestu enako število pravičnih in krivičnih. Ko pride do števila deset (1 Mz 18,32), razume, da je prišel do meje, in se zato odloči, da ne bo presegel tega števila. Število deset simbolizira idejo minimuma. Pomembno je, da število deset predstavlja *yod*, najmanjšo črko hebrejske abecede (glej Mt 5,18). Pozneje bo število deset v judovstvu postalo minimum, potreben za bogoslužno skupnost (*minyán*). To, da bo ta minimum desetih pravičnih zadostoval za rešitev kolektivne skupnosti, je koncept, ki napoveduje službo trpečega Služabnika, ki bo "opravičil številne" (Iz 53,11). Po šestih odgovorih Bog nenadoma konča pogovor z Abrahamom. Čeprav je Bog privolil, da se posvetuje z ljudmi, ostaja suveren v svoji sodbi.

Uporaba

Abraham veruje v Gospoda. Kako lahko ljudi vzgajamo, da verujejo? Zakaj se svetopisemska vera ukvarja predvsem s prihodnostjo? Kako bi nekemu, ki je pravkar izgubil ljubljeno osebo, svetoval naj veruje? Kako lahko povežeš osebno vero z upanjem?

Abraham se smeje z Gospodom. Pogovorite se o argumentu, ki se včasih pojavi, in sicer, da je smeh od hudiča. V Svetem pismu (v Stari in Novi zavezi) poiščite primere smeha in humorja. Zakaj sta smeh in humor združljiva s pravo vero? Zakaj verni pogosto zavračajo smeh?

Abraham kuha za Gospoda. Kako Abrahamova vnema za pripravo dobre hrane navdihuje poslanstvo in bogoslužje? V Svetem pismu (v Stari in Novi zavezi) poiščite trenutke, ko sta hrana in obrok odigrala ključno vlogo pri obredih zaveze z Bogom. Zakaj je hrana v Svetem pismu tako pomembna? Zakaj asketstvo ni združljivo s svetopisemskimi vrednotami?

Abraham se pogaja z Gospodom. Zakaj sta bila Abrahamova drznost in izzivanje Božje volje dejanje vere? Kako bi ta primer uporabili pri svojem doživljanju molitve? V Svetem pismu in zgodovini poiščite primere, ko se je verna oseba pogajala in sklenila dogovor z Bogom.

8. OBLJUBA

Ključna besedila: 1 Mz 24,1; 1 Mz 22–25; Rim 4,1-12; Rim 5,6-8

Splošni pregled

Ta del nas popelje do vrhunca Abrahamovega verskega potovanja: žrtvovanja Izaka. Žrtev je "preizkus" Abrahamove vere. Ta zanimiv dogodek označuje središče strukture 1. Mojzesove knjige. Gre za literarno sredstvo, s katerim bralca opozorimo na pomembnost poglavja. Obravnavali bomo številna vprašanja: Kakšen je pomen tega preizkusa? Zakaj je Bog od Abrahama zahteval, naj žrtvuje svojega sina, kar je v nasprotju z njegovo obljubo? Kako bo Bog priskrbel? Zakaj se je žrtvovanje preneslo z Izaka na pričakovanje jagnjeta in nazadnje na ovna? Kakšen je teološki in preroški pomen neuspele žrtve? Po tem dramatičnem dogodku se v Abrahamovem življenju ne zgodi kaj posebej pomembnega. Naslednja velika stvar je Izakova poroka z Rebeko. Potem se Abraham poroči s Keturo in umre v častitljivi starosti.

1. Pomen sprave. Žrtvovanje Izaka predstavlja več kot zgolj etični problem ali eksistencialni dogodek. Svetopisemsko poročilo obravnava vprašanje sprave in razkriva njeno skrivnost, globok pomen, kozmični proces in eshatološki namen. Božje vabilo Abrahamu, ki naj bi bil v blagoslov narodom, se izpolni po spravi, ki je opisana v žrtvovanju Izaka.

2. Moč molitve. Izakova poroka temelji na molitvi. Čudovita zgodba o Eliezerjevi molitvi in njeni izpolnitvi je še posebej navdihujoča in polna pomena in duhovnih lekcij.

Razlaga

Pomen sprave

Sklicevanje na "spravo" je prisotno že v pojmu "preizkus". Pomen hebrejskega glagola *nissah*, "preizkušati" (1 Mz 22,1), zajema dve nasprotni zamisli. Po eni strani gre za sodbo. Bog "preizkuša", da bi "spoznal, kaj je v tvojem srcu" (5 Mz 8,2; prim. Ps 139,1.23.24). Ta vidik jasno izrazi Gospodov angel (1 Mz 22,11.12).

Po drugi strani pa svetopisemska zamisel o "preizkušanju" presega zgolj grozeči kviz, ki ga je Bog postavil pred Abrahama, da bi ocenil kakovost njegove vere. Mojzes uporabi isti glagol *nissah*, "preizkusiti", da bi pomiril svoje ljudstvo, ki je trepetalo pred grmenjem na Sinaju (2 Mz 20,18-20). Namesto da bi bil božanski preizkus samovoljno in kruto dejanje, usmerjeno *proti* preizkušanemu, prinaša pozitivno in obetavno perspektivo božanske sodbe in sprave *v imenu* preizkušenega, zato ga je treba razumeti v povezavi z zavezo milosti in zveličanja.

Zamisel o spravi se ponovno pojavi z ovnom, ki ga zagleda presenečeni Abraham. Abraham in Izak sta pričakovala jagnje (1 Mz 22,7). Na Izakovo trepetajoče vprašanje: "Kje je jagnje?", ki je pomenilo "Ali sem jaz jagnje?", Abraham odgovori "Bog si bo priskrbel jagnje" (1 Mz 22,8). Besedna zveza kaže, da je poudarek na besedi "Bog", kar pomeni, da je rešitev samo v Bogu. Bog bo priskrbel. Izraz "si priskrbi" je neroden. Je edinstven v hebrejskem Svetem pismu. Ima enako obliko kot besedna zveza *lek leka*, ki pomeni "izidi sam zase" ali v povratnem pomenu "pojdi sam". Glagolsko obliko *yr'eh lo* (na splošno prevedeno "On bo poskrbel") bi bilo torej treba prevesti kot "Bog bo priskrbel sebe kot jagnje".

Namen te zgodbe ni bil odgovoriti na vprašanje o izvoru živalskih žrtev ali predpisati, kaj morajo ljudje storiti in dati Bogu, da bi dosegli odrešenje. Oven, ki je zavzel Izakovo mesto, je pomenil, da je Bog Abrahamu podaril samega sebe. Proces odrešenja izvira iz Boga, kakor je poudaril Pavel, saj "je bil Bog tisti, ki je v Kristusu spravi svet s seboj" (2 Kor 5,19). Poleg te nadomestne funkcije živali pa oven kot žgalna daritev vsebuje globoke teološke nauke. Narava žrtve je izražala njen duhovni pomen. Žgalna daritev je bila edina žrtev, pri kateri je bilo treba sežgati celotno žival (3 Mz 1,9). Žgalna daritev je torej kazala na celovitost Božje žrtve po Jezusu Kristusu za odrešenje človeštva (Heb 9,12; Heb 10,10). Na enak način je bila žgalna daritev darovana na dan sprave (3 Mz 16,3.5). Ta odlomek si bolj kot katero koli drugo svetopisemsko besedilo deli jezik z besedilom o žrtvovanju Izaka. V obeh besedilih najdemo isto besedno zvezo "žgalna daritev" (1 Mz 22,13; prim. 3 Mz 16,3.5), "pojavit se" v isti pasivni obliki (1 Mz 22,14; prim. 3 Mz 16,2), "vzel je" (1 Mz 22,13; prim. 3 Mz 16,5) in "ovna" (1 Mz 22,13; prim. 3 Mz 16,5). Ta edinstvena medbesedilna povezava kaže, da je pisec obreda za dan sprave imel v mislih besedilo o žrtvovanju Izaka in da je to zgodbo namenoma postavil v perspektivo dneva sprave.

Zgodba o Abrahamovi daritvi in vezanju Izaka torej presega eksistencialno, versko ali etično izkušnjo posameznika. Gre za je prerokovanje. To, da je ovna priskrbel Bog, tipološko kaže na eshatološki dan sprave, ko Bog sprejme to žrtev za zgodovinsko izpolnitev sprave za človeštvo (Dan 8,14) z vidika Božjega kraljestva (Dan 7,9-14).

Moč molitve

Eliezerjeva molitev (1 Mz 24,12-14) vsebuje tri sestavine:

1. Eliezer Boga nagovori kot svojega osebnega in zgodovinskega Boga (1 Mz 24,12).

2. Eliezer prosi za uspešen poseg. Hebrejski glagol *haqr'eh*, "pomagaj mi, da se mi posreči" (1 Mz 24,12), izhaja iz glagola *qarah*, ki pomeni "zgoditi se" in zajema zamisel o "naključju" (Rut 2,3). Služabnik prosi Boga za priložnost za to srečanje. Pojem naključja tu nima pravzaprav kaj iskati. Dejstvo, da Bog nadzoruje naključje, pomeni, da bo deloval v okviru parametrov tega, kar se s človeškega vidika zdi naključje. On je Bog previdnosti, ki lahko omogoči dogodek. To stališče podkrepi dejstvo, da gre služabnik tako daleč, da določi ne le trenutek tega dogodka, ki naj bi se zgodil takoj (1 Mz 24,12), ampak tudi kraj, ki naj bi bil prav tu, kjer je služabnik pustil "kamele, da bi si spočile" (1 Mz 24,11) in kjer stoji, torej "ob studentu" (1 Mz 24,12).

3. Eliezer postavi posebne pogoje. Da bi določil izbiro neveste, služabnik Bogu predlaga preizkus. Kandidatka njemu, tujcu ne sme le prepustiti vrča (1 Mz 24,14), ampak mora prostovoljno napojiti tudi njegovih deset kamel. Težavnost preizkusa bo pokazala, ali za njim stoji Bog (1 Mz 24,14; prim. Sod 6,36-40). Ta preizkus očitno ni zgolj nadnaravno znamenje, ki kaže na Božje odobravanje; je tudi preizkus značaja, ki bo razkril osebnost te ženske, njeno velikodušnost in prijaznost, njeno pripravljenost služiti bolj kot je potrebno, njeno gostoljubnost, pa tudi njeno telesno vzdržljivost in moč. Izpolnitev služabnikove molitve se je začela, še preden je ta molil (1 Mz 24,15; prim. Mt 6,8).

Poročilo o izpolnitvi njegove molitve se začne s presenečenjem, ki je izraženo z besedo "glej", ki napove Rebeko. Omemba vrča na njeni rami (1 Mz 24,15) je odmev pogojev, ki so bili navedeni v služabnikovi prošnji Bogu (1 Mz 24,14). Poročilo dalje podrobno opiše telesne lastnosti te ženske, in sicer njeno lepoto in nedolžnost (1 Mz 24,16). Njeno družinsko poreklo ji omogoča, da se poroči z Izakom. Prostorski podatek, da je šla k vodnjaku, še poveča napetost. Služabnik želi vedeti (1 Mz 24,17). Na njegovo začudenje Rebeka natančno izpolni vse zahteve preizkusa. Spustila je svoj vrč (1 Mz 22,18), prav kakor je služabnik opisal v svoji molitvi. Prav tako se prostovoljno javi, da bo natočila vodo in dala piti kamelam (1 Mz 24,19), kot je določil služabnik. Rebeka celo preseže služabnikova pričakovanja. Svoje dolžnosti ne izpolni le tako, da služabnika napoji, marveč ga izrecno povabi k pitju. V svoje delo vloži tudi vnemo, navdušenje in učinkovitost. Služabnikov odziv je tiho strahospoštovanje (1 Mz 24,21).

Čeprav je molil za to znamenje, se čudi neverjetnemu čudežu. Pa vendar se njegova vera meša z dvomi; v resnici ne ve, ali mu je uspelo ali ne (1 Mz 24,21). Šele ko Eliezer pride v Rebekino hišo, ve, da je bil uspešen. Gospodu izreče drugo molitev, molitev blagoslova (1 Mz 24,27). Blagoslov zaznamuje občutje na cilju in izpolnitev prerokovanja (Ezr 7,27.28; Dan 12,13). Ob dogodku, ko Rebeka točno izpolni besede njegove molitve, služabnik razume, da Bog ni le Bog ljubezni in milosti, ampak tudi Bog resnice in dejanj, ki povzroči, da se dogodki zgodijo.

Uporaba

Pomen sprave. V razredu se pogovarjajte o teološkem pomenu sprave in kako ta resnica vpliva na vaše osebno življenje. Kaj je za vas sprava? Zakaj potrebujemo spravo? Kako bi to potrebo prenesli svojemu postmodernemu prijatelju, ki ne čuti potrebe po odpuščanju? Pogovarjajte se o duhovnem in eksistencialnem pomenu adventistične resnice o eshatološkem dnevu sprave. Razpravljajte o pomembnosti preroške razlage 2300 večerov in juter (Dan 8,14). Kako ta težka preroška resnica vpliva na vaše življenje? Koliko ste zmožni to resnico učinkovito, jasno in prepričljivo posredovati svojemu posvetnemu prijatelju? Kaj pomeni, če tega ne zmorete? Čemu je resnica o eshatološkem dnevu sprave tako pomembna za versko življenje, za vaš odnos z Bogom, za vas same in za vaše bližnje?

Moč molitve. Katere duhovne lekcije ste se naučili iz Eliezerjeve molitvene izkušnje? Pomislite na zgodbe o izpolnitvi molitev iz svojega življenja, ki ponazarjajo te lekcije. Česa ste se naučili iz teh zgodb o uspehu? Kako so te izkušnje okrepile vašo vero? V svojih življenjskih zgodbah poiščite tudi primere, ko se Bog ni odzval na vaše prošnje. Česa ste se naučili iz razočaranj? Kako so te zgodbe o neuspehu poglobile in/ali popravile vašo vero? Kako si razlagate dejstvo, da se dobrim ljudem dogajajo slabe stvari, slabim pa dobre (preberite in se pogovorite o Prd 9,2.11)?

9. PREVARANT JAKOB

Ključna besedila: 1 Mz 27,36; 1 Mz 25–30; 1 Mz 11,1-9

Splošni pregled

Jakob je nasledil Izaka kot naslednji člen v rodovniški verigi, ki prenaša mesijansko seme. Medtem ko sta njegova predhodnika Abraham in Izak rodila dve rodovniški veji, od katerih se je v liniji zaveze ohranila le ena, je Jakob prvi očaj, ki rodi edino linijo zaveze, in sicer 12 rodov izraelskega ljudstva.

Jakobovo življenje je polno prepirov in težav. V tem proučevanju bomo spremljali Jakobove boje od njegovega rojstva do izgnanstva v Mezopotamijo. Jakobov temperament in usoda sta nakazana že v materinem telesu, kjer se z bratom bori za prevlado. Jakob pride iz maternice z roko na bratovi peti. Pozneje bo brata prevaral za jed iz leče, da bi si pridobil prevlado, in bo bratu ukradel blagoslov prvorojenstva. Zato bo moral pobegniti k stricu v Padan Aram, da bi se izognil bratovi jezi. V izgnanstvu Jakoba prevara stric, zaradi česar bo moral zanj delati več let, kot je pričakoval. Po drugi strani pa je Bog z Jakobom in dogodke uredi v njegovo korist. Bog se razkrije v sanjah, ki pomirijo trpečega Jakoba. Jakobova zgodba se konča z rojstvom 12 sinov, ki bodo predniki Božjega ljudstva.

Razlaga

Različna dvojčka

Razlike med dvojčkoma Jakobom in Ezavom se pojavijo že na samem začetku in označujejo njuno usodo. Prvi sin, Ezav, je opisan po videzu: je rdeč in poraščen. Drugi sin, Jakob, je opisan po svojem dejanju; zgrabi svojega brata za peto (*'aqeb*); od tod ime *Ya'aqob* (Jakob), ki napoveduje Jakobovo prihodnje dejanje, ko bo izpodrinil svojega brata (1 Mz 27,36). Kasneje, ko Ezav spozna, da mu je Jakob ukradel blagoslov prvorojenstva, se Ezav poigrava z imenom Jakob (*ya'aqob*) in se pritožuje, da je to že drugič, ko ga je Jakob zagrabil za peto (1 Mz 27,36). Napad na peto pomeni tudi prevaro in usodno agresijo (1 Mz 3,15; 1 Mz 49,17). Tako obe imeni bratov vsebujeta prerokovanji, ki razkrivata njuni prihodnji usodi.

Nasprotje med bratoma se takoj uresniči v njunem vedenju in odločitvah. Tako kot Izmael (1 Mz 21,20) je tudi Ezav spreten lovec, človek, ki se je rad zadrževal na poljih, medtem ko je Jakob blag človek, ki se raje zadržuje doma. Ezava ljubi oče, Jakoba pa mati (1 Mz 25,28). Jakobova duhovna in občutljiva narava je v nasprotju z Ezavovo trdo in fizično. Hebrejska beseda *tam* (v prevodu "blag"), ki opredeljuje Jakoba, je ista beseda, ki je značilna za Joba (Job 8,20) in Noeta (1 Mz 6,9). Podobno tudi glagol *yashab* (v prevodu "prebivališče"), ki pomeni "sedenje", nakazuje na miren in meditativen Jakobov značaj (prim. s Ps 84,4; Ps 91,1). Podatki o njunih značajih napovedujejo dogodek ob jedi, ki bo določil njune prioritete (1 Mz 25,29-31). Jakob je razmislil o duhovnem pomenu prvorojenstva, ki ga je tako silno želel pridobiti; Ezav pa se ne ukvarja s stvarmi zunaj sedanjega življenja in ga ne zanima, kaj bi se lahko zgodilo po njegovi smrti. V nasprotju z Ezavom, ki je usmerjen v sedanjost, je Jakob usmerjen v prihodnost in še posebej občutljiv za duhovne vrednote, pa vendar si tako močno želi zagotoviti prvorojenstvo v tem trenutku, da v ta namen uporabi materialna sredstva. Ironično je, da ima Jakob dovolj vere, da "vidi" duhovne vrednote in prihodnji dobiček iz pravice prvorojenca, vendar pa je nima toliko, da bi zaupal Bogu (prim. 1 Mz 27,41-45). Pred ustanovitvijo duhovništva rojstna pravica "ni zajemala samo dediščine posvetne blaginje, temveč tudi duhovno premoč. Kdor jo je prejel, je postal duhovnik svoje družine" (Ellen G. White, Očaki in preroki, str. 126). Ezavova prošnja (1 Mz 25,30) nakazuje, da zanj prvorojenska pravica ni imela duhovnega pomena; skrbelo ga je le takojšnje zadovoljstvo. Tako je preziral svojo prvorojensko pravico (1 Mz 25,32.34; prim. Heb 12,16.17).

Bethel in Babel

Besedna zveza "nebeška vrata", ki se v celotnem hebrejskem Svetem pismu pojavlja samo tu (1 Mz 28,17), spominja na ime "*Bab-El*" ("Božja vrata") in s tem na prazno početje prebivalcev Babela, ki niso nikoli dosegli "nebeških vrat". Besedna zveza "nebeška vrata" se lahko primerja z besedno zvezo "Božja hiša", ki se nanaša na "ta kraj", ki je "kamen" (1 Mz 28,18.19); ta kraj pa je zemeljski kraj "lestve" (1 Mz 28,12) iz Jakobovih sanj. Zato kot nebeški ustreznik zemeljske "Božje hiše", "nebeška vrata" kažejo na nebeško bivališče ali tempeljsko svetišče.

Lekcija iz Betela pove, da obstaja povezava med nebom in zemljo in da je ta povezava Jakobova lestev, ki je Bog sam. Jakob vzame enega od kamnov, ki si ga je dal okoli glave (ali pod njo), kamen, ki je bil povezan z njegovimi nenavadnimi sanjami, in iz njega postavi "steber". Hebrejska beseda za "steber", *matseba*, "stoječ", ki se nanaša na "stoječi" kamen, je

nekaj med *mutsab* in *nitsab*, ki označujeta "stoječo" lestev in "stoječega" Boga. Jakob izlije na kamen olje, da bi ga posvetil kot spomenik, in tako posreduje duhovni nauk. Ta kamen spominja na lekcije Jakobove lestve, na povezavo med nebom in zemljo. V nasprotju z imenom Babel, ki spominja na neuspeli poskus ljudi, ki niso nikoli dosegli Božjih vrat, Betel potrjuje, da smo v "Božji hiši". Moški iz Bab-Ela so želeli doseči in prodreti do Božjega kraja, da bi zasedli Božje mesto. Nauk iz Betela je, da je mogoče Boga doseči le z Božjim darom, z njegovo milostjo in utelešenjem po lestvi Jezusa Kristusa (Jn 1,51).

Jakobova vera. Pomenljivo je, da je Jakob našel svojo vero prav na tem kamnu, kjer stoji lestev (1 Mz 28,22). Jakob je ta kamen prepoznal kot "Božjo hišo" (1 Mz 28,22). Kamen pomeni zagotovilo povezave med nebom in zemljo (1 Mz 28,12). Jakob se zaveže, da bo zgradil kraj čaščenja, svetišče, ki bo pričalo o tej resnici. Njegova zaobljuba je odgovor na Božje varstvo na Jakobovi poti nazaj v obljubljeni deželo. Jakob se tudi zaveže, da bo dajal desetino v odgovor na Božji dar kruha in obleke. Jakobova vera, čaščenje in zvestoba so opisani kot odgovor na Božjo milost in ne kot sredstvo za zagotovitev Božjih milosti. Ker je Bog Jakobov osebni Bog, ker je nebeški Bog prišel dol in se povezal z zemljo, se Jakob odzove s čaščenjem. Ker je Bog tisti, ki ga skrbi za Jakobove fizične potrebe in jih oskrbuje, in ker je Bog vir vsega, kar ima (1 Mz 28,22), se Jakob odzove z obljubo, da bo dal svojo desetino Bogu. Svetopisemsko besedilo ne navaja, da je Jakob izpolnil svoji zaobljubi glede svetišča in desetine. V 1. Mojzesovi knjigi je zapisan samo Božji del dogovora. Jakob bo Božji del priznal, ko bo omenil svojo izkušnjo Božjega varstva (1 Mz 35,3; prim. 1 Mz 46,3.4). Kasneje Izraelova gradnja svetišča, ki je znamenje čaščenja nebeškega Boga, ter uvedba desetine, ki je znamenje priznavanja Boga zemlje, kažeta na to, da je tudi Jakob izpolnil svoje zaobljube.

Jakobov blagoslov. Ko Jakob predlaga dogovor, da se vse pikaste in marogaste ovce (1 Mz 30,32) odstranijo in štejejo za njegovo plačo, Laban takoj privoli (1 Mz 30,34). Da bi dosegel svoj cilj, Jakob uporabi topole, mandlje in kostonje (1 Mz 30,37). Ta sistem ni naključen, saj ta tri drevesa vsebujejo kemične snovi, ki imajo različne koristi za zdravje. Ker so križanci po naravi močnejši od drugih pasem, Jakob z izbiro močnejših (1 Mz 30,41) v skladu z božansko vizijo izbere ovne, ki že imajo recesivne gene. S to metodo Jakob lahko vzredi veliko čredo, sestavljeno iz močnih večbarvnih ovc in koz. Jakobova metoda se morda zdi praznoverna magija, vendar nas svetopisemsko besedilo obvesti, da je Jakob ravnal pod božanskim vodstvom (1 Mz 31,11.12). Poleg tega znanstvene študije kažejo, da bi se Jakobova metoda lahko skladala z zakoni sodobne genetike. Na koncu je Jakob "silno obogatel" (1 Mz 30,43). Ta izraz spominja na Jakobovo opredelitev Labanovega bogastva (1 Mz 30,30). Podobnost med ocenama Jakobovega in Labanovega bogastva nakazuje, da je Jakob zdaj postal bogatejši od Labana in da njegova blaginja izhaja iz Labanove blaginje, kar je posledica Božjega blagoslova nad njim (1 Mz 30,27).

Uporaba

Nasprotna si dvojčka. Nasprotje med Jakobom in Ezavom kaže na dve mentaliteti. V razredu se pogovorite o dveh psihologijah in dveh načinih življenja, ki jih nakazujeta ti dve svetopisemski osebi. Zakaj je vrsta ljudi, ki jo predstavlja Jakob, všeč Bogu? Ali so vse vrednote Ezava (uživanje dobre hrane, šport, moč, ljubezen do očeta) manj dragocene od tistih, ki jih je gojil Jakob (notranje premišljevanje, nežnost, ljubezen do matere)?

Betel in Babel. Preberite 1 Mz 11,1-9 in 1 Mz 28,10-22. Primerjajte oba načina približevanja Bogu. Kakšna je razlika med Betelom, "Božjo hišo", ki pomeni biti v Božji hiši, ter Babelom, "Božjimi vrati", kar pomeni biti *pri* Božjih vratih? Kam bi umestili našo civilizacijo in zakaj?

Jakobova vera. Kakšna je vaša motivacija pri vračanju desetine? Zakaj spoštujete Božje zapovedi? Kako svojo poslušnost Bogu povezujete s svojim odnosom z njim? Recimo, da zaradi izpolnjevanja zapovedi o soboti izgubite službo. Kako bi še vedno zmogli dati desetino?

10. JAKOB – IZRAEL

Ključna besedila: 1 Mz 32,28; 1 Mz 32–35; Oz 12,3.4; Jer 30,5-7

Splošni pregled

Jakob se je osvobodil Labana. Pod Božjim blagoslovom je Jakob obogatel. Zdi se, da je končno srečen. Dosegel je svoj cilj in se vrača domov v Kanaan. Vendar Jakoba močno skrbi njegova prihodnost v Kanaanu in grožnja, ki jo predstavlja njegov brat. Ravno v tem trenutku se Bog odloči, da se bo približal Jakobu. To izjemno soočenje bo korenito spremenilo Jakobov značaj. Zaradi njega se Jakob preimenuje v Izraela. Jakobovo srečanje z Bogom v Penuelu ustreza njegovemu srečanju v Betelu. Poročili sta si podobni po besedah, strukturi in temah. Medtem ko se Betel začne ob sončnem zahodu, se Penuel konča ob sončnem vzhodu z upanjem na veličastno prihodnost. Po nočnem boju se Jakob s srečanja vrne z blagoslovom in novim imenom. Osebnostno se je srečal z Bogom ljubezni in preživel. Jakob je zdaj zmožen ponižno in z ljubeznijo pogledati v obraz svojemu nasprotniku, svojemu bratu Ezavu. Nato se Jakob obrne na svojo družino in se sooči z njihovo krivdo – s posilstvom Dine, z umori, ki so jih zagrešili njegovi sinovi, in nazadnje z malikovanjem, ki je še vedno prevladovalo v njegovi družini.

Teme:

1. *Jakobova stiska.* Jakobova stiska pred prihodom v obljubljeni deželo vsebuje nauk o odvisnosti od Boga in napoveduje eshatološko stisko Božjega ljudstva časa konca.

2. *Borba z Bogom.* Jakoba je spopad z Bogom prisilil, da se je soočil s samim seboj in se spremenil. Njegovo soočenje vsebuje nauke o pomenu spreobrnjenja.

3. *Bratov obraz.* Zaradi srečanja z Bogom lahko Jakob v podobi svojega brata razpozna Božje obličje.

Razlaga

Jakobova stiska

Jakobova stiska (*tsarah*) je navdihnila preroka Jeremija, ko je pisal o strašnem položaju Izraela v izgnanstvu (Jer 30,7). Vendar pa poleg tega posebnega dogodka prerokova govornica jasno kaže, da ima v mislih prihodnji eshatološki Gospodov dan (prim. Zef 1,14-18). Daniel uporablja isti izraz, ki se nanaša na "stisko", "težavo" (*tsarah*), za čas konca (Dan 12,1; prim. Mt 24,15.21).

Jakobova stiska izvira iz dvojega. Prvi razlog je horizontalen (vodoraven) in povezan z njegovim bratom. Drugi je vertikalni (navpičen) in povezan z Bogom. Jakob je najprej zaskrbljen zaradi svojega brata, h komur pošlje dve skupini poslancev. Ta pobuda je strateška operacija za zaščito drugega tabora: v primeru napada na prvi tabor bo imel drugi tabor čas za pobeg. Jakob se odloči, da bo k Ezavu poslal "dva tabora poslancev". Jakob imenuje svoja dva tabora poslancev z istim imenom, *makhaneh*, "tabora" (1 Mz 32,7 [8]). Razume, da mora obnoviti svoj odnos z bratom, če želi obnoviti svoj odnos z Bogom.

Podobno kot njegov ded Abraham tudi Jakob prosi Boga za pomoč. Jakob svojo prošnjo naslovi samo na Boga, saj je Bog tisti, ki mu je naročil, naj se vrne v Kanaan (1 Mz 32,9), in ta Bog je isti Bog, ki je obljubil, da bo poskrbel za njegovo potomstvo (1 Mz 32,12). Jakob se sklicuje na čudovitost Božje milosti (1 Mz 32,10). Dve hebrejski besedi *khesed* ("milost") in *'emet* ("resnica") sta besedi, ki ju je uporabil Abrahamov služabnik, ko je blagoslovil Boga, ker je uslišal njegovo molitev (1 Mz 24,27). Po molitvi se Jakob utabori za noč. A preden zaspi, znova deluje. Tako besedilo prehaja med molitvijo in delovanjem. Ker Jakob ni naiven in zaradi svoje vere ni pasiven, zavaruje svoj tabor. Jakob organizira val za valom daril, ki jih bo izročil Ezavu, da bi ga "pomiril" (1 Mz 32,20). Hebrejski glagol *kpr*, ki pomeni "pomiriti", pomeni tudi "spraviti". Povezava z drugimi besedami, kot sta *minkhah*, "dar", beseda, ki se nanaša na daritev (3 Mz 2,1-14), in *nasa' panim*, "odpustiti" ali "sprejeti", priča o verskem vidiku. Jakob ima v mislih svojo preteklo spravo z Bogom (1 Mz 32,22-32), ko poskuša spraviti sebe z bratom (prim. Mt 5,23).

Borba z Bogom

Jakob ostane sam, ker želi v stiski moliti za Božje posredovanje in zaščito. Medtem ko moli, se mu približa "mož" (1 Mz 32,24). Jakob, ki misli, da ga je napadel sovražnik, se začne z moškim boriti za svoje življenje. Anonimna kvalifikacija "mož" izraža skrivnostno identiteto te osebe. Jakob bo moškega prepoznal kot Boga (1 Mz 32,30), prav tako tudi prerok Ozej (Oz 12,3.4). Isti jezik bo uporabil Izaija v opisu trpečega Služabnika (Iz 53,3). Da Bog prevzame človeško podobo, da bi se povezal z ljudmi, ni nič takega, o čemer ne bi že slišali (1 Mz 18,1.17; Sod 6,11). Isti izraz, "mož", uporabi Daniel za nebeškega Velikega duhovnika (Dan 10,5; prim. Dan 8,11) in "Poveljnika vojske" (Dan 8,11); gre za izraz, ki označuje samega Gospoda (Joz 5,14,15).

Podatek, da ta mož (Bog) ni zmagal, vsebuje pomemben teološki nauk o Bogu in njegovem odnosu z ljudmi. Božja "šibkost" v njegovem soočenju z ljudmi je odraz njegove milosti in ljubezni ter skrivnosti njegovega utelešenja, da bi rešil ljudi. Vtis šibkosti je takoj ovržen z naslednjo mozevo potezo. Preprost dotik je dovolj, da povzroči izpah, kar kaže na nadčloveško moč. Mesto udarca, "kolk" (1 Mz 32,25), ki se nanaša na ledveni del ali stegno, je evfemizem za mesto, povezano s spočetjem. Božanski dotik je torej implicitni blagoslov, ki

kaže na Jakobove potomce (1 Mz 46,26; 2 Mz 1,5). Da je bil Jakob zadet v del, kjer nastaja življenje, je povezano tudi s prepovedjo uživanja krvi. Življenje je namreč v krvi (1 Mz 9,4). Ta praksa je torej več kot le opomin na Jakobovo zgodbo; spominja tudi na to svetopisemski dogodek in z njim povezane teološke nauke. Prav tako opozarja jedca mesa na temeljno načelo svetosti življenja.

Prerok Ozea razlaga Jakobov boj z Bogom kot izkušnjo molitve (Oz 12,4). Jakobova vera je tista, ki pojasnjuje njegovo vztrajnost (Lk 11,5-8). Tako je Jakob prejel novo ime "Izrael". Razlaga "moža" je polna paradoksov: (1) Jakob se je boril z Bogom, a "mož" pojasni, da se je Jakob boril tudi z ljudmi; (2) ime Izrael dobesedno pomeni "Bog se bori", čeprav ta razlaga potrjuje, da se bori Jakob; (3) "mož" je pravkar udaril Jakoba in mu izpahnil kolk, a poročilo je jasno, da je zmagal Jakob.

Vsi ti paradoksi vsebujejo pomembne teološke nauke: 1) kakovost Jakobovega odnosa z Bogom je odvisna od kakovosti njegovega odnosa z ljudmi (v tem primeru z Ezavom) in obratno; 2) ime Izrael, "Bog se bori", Jakoba spominja, da se mora naučiti pustiti Bogu, da se bori zanj (glej 2 Mz 14,13.14). Jakob bo zmagoval, če bo dovolil, da Bog prevlada nad njim, kar je načelo, ki ga bo izrekel tudi Pavel: "Kajti močen sem tedaj, ko sem slaboten." (2 Kor 12,10) Jakob imenuje kraj, kjer se mu je prikazal Bog, "Penuel", kar pomeni "Božje obličje". To ime pomeni Jakobovo osebno izkušnjo, namreč da se je soočil z Bogom in preživel. Uporaba hebrejskega izraza "iz oči v oči" ne pomeni, da je Jakob dejansko videl fizični obraz Boga. Ta besedna zveza je enakovredna izrazu videti "Gospodovo podobo" (4 Mz 12,8) in opisuje izkušnjo neposrednega srečanja z Bogom (5 Mz 5,4).

Bratov obraz

Na Ezavov odpor do bratovih daril (1 Mz 33,9) se Jakob odzove tako, da svoj odnos z njim izrecno poveže z odnosom z Bogom: "Gledal sem namreč tvoj obraz kakor človek gleda Božje obličje, tako prijazno si me sprejel." (1 Mz 33,10) Jakob je v Ezavovem obrazu videl "Božje obličje" (Penuel). Jakobova izkušnja z Ezavom je drugi Penuel – prvi Penuel, ki pripravlja na drugi Penuel. Jakobovo srečanje z Bogom je pomagalo pri srečanju z bratom, sprava z bratom pa bo vplivala na njegov odnos z Bogom. Jakob je spoznal, da sta njegova ljubezen do Boga in ljubezen do brata odvisni ena od druge. Jezus je ta edinstven teološki nauk vzel iz Svetih spisov: "Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem, z vso dušo in z vsem mišljenjem. To je največja in prva zapoved. Druga pa je njej podobna: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Na teh dveh zapovedih stoji vsa postava in preroki." (Mt 22,37-40)

Uporaba

Jakobova stiska. "In kakor se je očak vso noč bojeval za rešitev iz Ezavove roke, tako bodo pravični vpili k Bogu dan in noč za rešitev pred sovražniki, kateri jih bodo obdajali." /Očaki in preroki, str. 143/ Kako Jakobova izkušnja stiske deluje kot prerokba upanja za čas konca? Kakšno opozorilo in spodbudo nam daje in kako nam lahko pomaga v času, ko sami doživljamo stiske? Ali si že kdaj osebno doživel kaj podobnega – obdobje, v katerem si v tesnobi molil, a se je zdelo, da Bog molči? Kako si se spopadel s to stisko?

Borba z Bogom. Spomnite se trenutkov v svojem življenju, ko ste se spopadali s skušnjavami in dvomi. Kako so vas ti boji zbližali z Bogom? Svoje pričevanje podeli z

razredom. Kako je Jakobova pogumna izjava "Ne bom te spustil, dokler me ne blagosloviš!" (1 Mz 32,27) povezana z molitvijo? Zakaj "izgubiti" boj z Bogom pomeni zmagati v boju? Kako te lahko boj z Bogom za vedno spremeni? Preberi in komentiraj Rim 7,23-25. Zakaj se moramo "bojevati" in zakaj je boj z Bogom tako težek? Zakaj ni mogoče, da bi zmagali sami? Preberi Ef 6,12.

Bratov obraz. Zakaj in kako ti izkušnja Božjega odpuščanja pomaga, da lahko tudi sam odpustiš? Zakaj so ljubezen, spoštovanje in uživanje v drugačnosti nekoga druge rase, kulture ali vere odvisni od tvoje izkušnje videnja Boga samega? Kako lahko tvoje ravnanje z bratom ali sestro v njem spodbudi izkušnjo videnja Božjega obličja?

11. JOŽEF – GOSPODAR SANJ

Ključna besedila: 1 Mz 37,19; 1 Mz 37–41,46

Splošni pregled

Čeprav je Jožef eden od Jakobovih sinov, izstopa kot velik patriarhalni lik, podoben Abrahamu, Izaku in Jakobu. Pravzaprav Jožef v 1. Mojzesovi knjigi zaseda več prostora kot kateri koli od treh očakov. Zgodbe o Jožefu so v nasprotju s predhodnimi zgodbami o posilstvu, umoru in prostituciji. V nasprotju z drugimi očaki, ki se pogosto spotaknejo in vedejo neprimerno, Jožef ostaja čist in sočuten. Podobno kot prerok Daniel je Jožef modrec in prerok. Je moder človek, ki se obnaša razumno in najde prave rešitve za težave v politiki in gospodarstvu; je pa tudi prerok, ki prejema Božja razodetja, da bi jih posredoval njegovemu ljudstvu. Jožef ne prejema sanj samo od Boga, ampak je zmožen razložiti tudi sanje ljudi – od ječe do faraonovega dvora. Jožef predstavlja pravično osebo brez primere. Preživi zločin, prevaro in nasilje. Bog premaga zlobna dejanja in pasti, usmerjene na Jožefa, ter jih uporabi za izpolnitev svojih načrtov. Pravzaprav Bog vsa zlobna dejanja spremeni v priložnosti za Jožefovo napredovanje. Jožef vsakokrat izide večji, najsi bo iz jame, suženjstva, ječe ali faraonovega dvora. Božji blagoslov nad Jožefom pa ni namenjen le njegovi lastni sreči. Po Jožefu se uresniči Božji blagoslov nad Abrahamom (prim. 1 Mz 12,3; 1 Mz 22,18). Po Jožefu bodo blagoslovljeni in rešeni vsi narodi in ne le Izraelova družina.

Razlaga

Jožefove sanje

Da Jožef prejme sanje od Boga, je ponižujoče za njegove brate; sanje so namreč božansko znamenje Jožefove "duhovne" nadrejenosti. Ko Jožef bratom pripoveduje svoje sanje iz svoje naivne želje, da bi z njimi podelil uganko, jih to moti in ga še bolj zasovražijo. Razlog za njihovo večjo jezo je, da so preveč jasno razumeli pomen prvih sanj (1 Mz 37,8). Kot pastirji in ti, ki živijo od zemlje, razumejo pomen snopov, ki spomnijo na pridelavo osnovne hrane. Dejstvo, da se njihovi snopi priklonijo pred bratovim snopom (1 Mz 37,7), nakazuje, da bodo nekega dne ekonomsko odvisni od njega in da se bodo v ta namen celo

obnašali kot njegovi služabniki. Ponovitev sanj z istim sporočilom potrjuje resničnost sporočila in je znamenje, da te sanje prihajajo od Boga (1 Mz 41,32). Jakob si simbole sonca, lune in 11 zvezd razlaga tako, da se nanašajo na očeta (njega samega), mater (njegovo ženo) in njegovih 11 sinov (1 Mz 37,10). Jakob torej razume, da se sanje nanašajo na njegovo družino in da se bodo nekega dne vsi poklonili Jožefu. Čeprav Jakob graja Jožefa (1 Mz 37,10) oziroma se pretvarja, da ga graja (ker je v navzočnosti preostalih članov družine), so sanje za Jakoba uganka. Na skrivaj premišluje o njih in si želi videti njihovo izpolnitev (1 Mz 37,11).

Bratje pa so ljubosumni in zaskrbljeni (1 Mz 37,11), saj mislijo, da jim sanje grozijo. Zato izkoristijo prvo priložnost, da odstranijo sanjača. Priložnost se ponudi, ko Jakob pošlje Jožefa, da bi obiskal brate na polju. Ko ga bratje zagledajo, so navdušeni, še preden pride do njih, saj se zavedajo, da je to njihova priložnost, da ga ubijejo (1 Mz 37,18). Številni vzkliki bratov (1 Mz 37,20) spominjajo na številne vzklike mož iz Babela (1 Mz 11,3.4), kar kaže na podobno miselnost in odnos. Tako kot možje iz Babela tudi bratje zavzamejo Božji prostor in nameravajo odločati o svoji in bratovi usodi. Bratje želijo Jožefa umoriti – pa ne zaradi njegovega poročanja očetu ali zaradi ljubosumnosti ampak zaradi njegovih sanj. Hebrejski izraz, s katerim ga pokličejo, je mišljen ironično: *ba'al hakhalomot*, "sanjač" (1 Mz 37,19), dobesedni pomen tega izraza pa je "mojster sanj".

In vendar bo to, kar je namenjeno v posmeh, postalo preroško, saj bo Jožef dejansko postal strokovnjak za razlaganje sanj. Čeprav je Jožef sam in se sooča z nevarnostjo, na vsakem koraku nekdo nepričakovano posreduje v njegovo korist. Ko bratje načrtujejo, da ga bodo umorili, jih Ruben prepriča, naj ga namesto tega vržejo v jamo. Ko ga vržejo v jamo in čaka, da ga ubijejo, Juda prepriča brate, da ga prodajo karavani, ki je šla mimo. Bratje želijo ubiti Jožefa, ker se zaradi njegovih sanj počutijo ogrožene (1 Mz 37,20). Njihov načrt je, da ga ubijejo in nato njegovo truplo odvržejo v jamo (1 Mz 37,20). Prizor, v katerem bratje sedijo in uživajo v hrani, medtem ko Jožef leži v praznem vodnjaku brez vode (1 Mz 37,24), ironično napoveduje obratno situacijo, v kateri bo Jožef imel dobro hrano, medtem ko bodo njegovi bratje lačni in jim bo grozila lakota (1 Mz 42,2.33; 1 Mz 43,1.2; 1 Mz 44,1; 1 Mz 45,17.18). Tehnični izraz "Ko so povzdignili oči, so zagledali" (1 Mz 37,25) označuje pričakovanje Božjega posredovanja in rešitve (glej 1 Mz 18,2 in 1 Mz 22,13). S prihodom karavane se pričakuje Jožefova odrešitev. Božja previdnost je poskrbela, da se je karavana pojavila prav v določenem trenutku.

Juda je edini, ki uspešno ukrepa in se pred brati zavzame za Jožefa. Medtem ko Ruben le "sliši" svoje brate, ki načrtujejo, da bodo ubili Jožefa, je Juda "slišan" od bratov, ki jih nato prepriča s svojimi argumenti. Medtem ko lahko Ruben le odloži uboj, lahko Juda za vedno reši Jožefa iz rok svojih bratov in sproži proces, ki ne bo Jožefa rešil zgolj sedaj, temveč bo v prihodnosti rešil Jakobovo družino in Egipt.

Juda, Jožef in Mesija

Ko so prodali Jožefa, Judu ni več prijetno bivati z brati, in se raje loči od njih. Judovo nestrinjanje z brati se je gotovo začelo že prej, ko je proti bratom uporabil argument sorodstva ("on je naš brat in naše meso"), da bi jim preprečil umor Jožefa (1 Mz 37,27). Judova vest je vedno močna in dejavna, kar dokazuje tudi poznejša prošnja za Benjamina (1 Mz 44,18-34). Poleg tega se v stavku, ki Juda opisuje kot tistega, ki je "šel dol" (1 Mz 38,1), ponavlja opis Jožefa kot tistega, ki je "šel dol" v Egipt (glej 1 Mz 37,25.35; 1 Mz 39,1).

Ta primerjava nakazuje, da je bila Judova selitev "navzdol" na neki način sorodna Jožefovemu položaju, saj je bil slednji odpeljan v Egipt. Zato zgodba o Judovem dogodku z njegovo snaho Tamaro, ki sledi prodaji Jožefa in njegovem prihodu v Potifarjevo hišo (1 Mz 38,1), sodi v zaporedju dogodkov. Dogodki, o katerih poroča 38. poglavje, ne sledijo dogodkom iz 37. poglavja le kronološko, kar je jasno razvidno iz uvodne besede "takrat" (1 Mz 38,1); poglavji imata tudi jezikovne in tematske vzporednice: isti besedi "vedeti" (1 Mz 37,32) in "določiti" (1 Mz 38,25), obe pa omenjata tudi mladega "kozla" (1 Mz 37,31; 1 Mz 38,17). Še pomembneje pa je, da oba odlomka prinašata isti temeljni teološki nauk: pričujeta o isti previdnostni moči, ki spreobrne zlobna človeška dejanja v dobro svojega ljudstva. Judovo hudobno dejanje se spremeni v pozitiven dogodek, ki vodi k odrešitvi Izraela. Nečedno spolno srečanje med Judom in Tamaro se ne bo končalo le z odrešitvijo jalove Tamare; iz njega bo izšel tudi Davidov prednik in s tem Izraelov Mesija, Odrešenik sveta.

Sanje Egipčanov

Ko je Jožef zadolžen za zapornike, se sreča s faraonovima točajem in pekomo, ki ju mučijo sanje, ki jih ne razumeta (1 Mz 40,1-8). Jožef sanje razlaga kot napovedi, kaj se jima bo zgodilo v prihodnosti: točajeve sanje pomenijo, da se bo vrnil na svoj prejšnji položaj (1 Mz 40,9-15), pekove pa, da ga bodo obesili (1 Mz 40,16-19). Poglavje se konča s poročilom o izpolnitvi teh sanj (1 Mz 40,20-23), kar potrjuje resničnost sanj in Jožefovo pravilno razlago.

Po sanjah visokih uradnikov, ima tudi faraon dvoje sanj, ki jih nihče ne more razložiti (1 Mz 41,1-7). Točaj, ki se nenadoma spomni Jožefa, ga priporoči faraonu (1 Mz 41,8-13). Ponovi se enak prizor kot prej. Kot v prejšnjih dveh primerih tudi faraon pripoveduje svoje sanje Jožefu (1 Mz 41,14-24), ki jih nato razloži kot božansko sporočilo o gospodarski prihodnosti Egipta in kralju ustrezno svetuje (1 Mz 41,25-36). Faraon, ki je navdušen nad Jožefovo modrostjo, Jožefa poviša in mu zaupa vodenje države (1 Mz 41,37-46). Jožef upravlja z zbranim žitom in organizira gospodarsko preživetje sveta (Gen. 41,47-57)

Uporaba

Jožefove sanje. V razredu preberite Jer 28,8.9 in se o tem pogovarjajte. Zakaj resnica ogroža ljudi? Kako se odzovete, ko preberete besedilo iz Svetega pisma in spisov Ellen White, ki vas vznemirja in postavlja pod vprašaj vaše odločitve ali mnenja? Kakšno merilo boste uporabili, da bi ugotovili, ali prerok govori resnico? Spomnite se lastnih izkušenj, v katerih vas je bolečina pripeljala do pomembnega odkritja ali do novega dogodka odrešilnega pomena. To opažanje uporabite za Jezusa Kristusa: pogovorite se o tem, kako in zakaj je bil križ potreben za odrešenje človeštva.

Juda, Jožef in Mesija. V razredu se pogovorite o povezavi med Judovim reševanjem Jožefa in Judovim srečanjem s Tamaro, kar je privedlo do mesijanskega potomstva. Česa nas vzporednice med tema dvema zgodbama učijo o Božjem načinu delovanja v zgodovini in človeškem obstoju? Razmislite o svojem življenju: Katere neuspehe in boje iz vaše preteklosti je Bog uporabil v svojo slavo? Česa vas te izkušnje učijo o Bogu? Kako vam pomagajo pri spopadanju z boji in dvomi, s katerimi se trenutno soočate?

Sanje Egipčanov. Kakšne misijonske lekcije lahko potegnemo iz Jožefovega zgleda v zaporu? Kakšen način komuniciranja uporablja Jožef v odnosu do sojetnikov in faraona?

Zakaj je pomembno pričati voditeljem sveta? Kakšno duhovno sporočilo lahko posredujemo s kakovostjo svojega dela?

12. JOŽEF – EGIPTOVSKI PRINC

Ključna besedila: 1 Mz 41,41; 1 Mz 41,37–45,28; Rim 5,7-11

Splošni pregled

Jožef ni faraonu le razložil pomena njegovih sanj, ki so se nanašale na prihodnjo politično in gospodarsko težavo Egipta, ampak mu je ponudil tudi rešitev. Jožef se ni zgolj zadovoljil z razkritjem Božjih načrtov. Prav tako ni samo pasivno čakal, da bo Bog naredil še en čudež. Jožef faraonu predlaga, naj poskrbi za "razumnega in modrega moža" (1 Mz 41,33), ki bo vodil zapleteno operacijo priprave na lakoto. Iste besede so uporabljene za opredelitev modrosti, ki jo je Bog dal Davidu (1 Kr 3,12), da bi mu pomagal upravljati državo (1 Kr 3,9). Samo božansko vodstvo je lahko pomagalo rešiti neizogiben problem. Poleg te duhovne lekcije Jožef poda tudi tečaj iz gospodarstva in podrobno opiše metodo in strategijo, ki sta potrebni, da bo Egipt preživel lakoto. Faraon torej razume, da Jožef ni le sanjač, temveč tudi človek praktične modrosti, ki ve, kaj je treba storiti, pa tudi človek dejanj, ki lahko izvede, kar je potrebno za rešitev države.

Faraon se zato odloči Jožefa imenovati za vodjo celotne egiptovske države in mu v ta namen podeli vsa potrebna pooblastila. Po vseh preizkušnjah, ki jih je moral prestati Jožef, bi morala ta zgodba o uspehu vzbuditi občudovanje Jožefa kot junaka. Vendar v središču svetopisemske pripovedi ni Jožef. Srečen konec ni povezan z uspehom, temveč s kesanjem, odpuščanjem in nevidno Božjo navzočnostjo v toku zgodovine.

Razlaga

Jožef, egiptovski vezir

To, da je Jožefova izjemna modrost vplivala na faraonovo odločitev, da ga imenuje za vezirja dežele, je v skladu z egipčansko navado, da so vezirje izbirali po možnosti med modreci (glej na primer primer Ptahhotepa in Kagemnija, ki sta bila vezirja in jima pripisujejo velika dela modrostne literature). Obseg Jožefove vladavine, torej vlada nad celotno egiptovsko deželo (1 Mz 41,41), nakazuje, da je bil Jožef imenovan za novega vezirja.

Primeri tujih in celo hebrejskih vezirjev so v egiptovski zgodovini zelo pogosti. Vezirjeve odgovornosti so bile precejšnje; bil je upravitelj, odgovoren za sodstvo, in upravitelj zemlje. Dejstvo, da je Jožef postavljen nad celotno deželo, potrjuje, da ta vezir spada v srednje kraljestvo ali drugo vmesno časovno obdobje, ko je vezir lahko bil izbran na podlagi svoje modrosti (1 Mz 41,39). V nasprotju z drugimi obdobji so bili v drugem vmesnem obdobju pod vladavino Hikofov vezirji najmočnejši in so kljub kratkemu vladanju zagotavljali največjo stabilnost.

Opis faraonovega ustoličenja Jožefa ustreza egiptovskemu kontekstu. "Pečatni prstan" (1 Mz 41,42), ki se v hebrejskem besedilu imenuje *tabba'at*, označuje egipčanski znak ali

pečat, *djeba'ot*, besedo, ki izhaja iz besede *djeba'*, kar pomeni "prst", in se nanaša na njegov položaj okoli prsta. Ta prstan daje Jožefu popolno pooblastilo za podpisovanje vseh uradnih dokumentov v kraljevem imenu. Hebrejski izraz *shes*, ki opisuje "oblačila iz tankega platna" (1 Mz 41,42), je egipčanska beseda, ki se nanaša na laneno blago, ki je bilo v starem Egiptu glavna tkanina za oblačila. Ogrlica okoli Jožefovega vratu (1 Mz 41,42) se nanaša na ovratnik, na katerem je visel simbol *maat*, simbol pravičnosti, ki je bila lastnost "vezirja", kar je turška beseda (izpeljane iz arabščine) za glavnega državnega ministra. Položaj "drugega" (1 Mz 41,43) je v starem Egiptu potrjen kot naziv vezirja, ki so ga imenovali "drugi za kraljem". Egipčanski običaj je tudi obred vpeljave vezirja, kjer se je človek peljal na vozu, pred njim pa so ljudje klicali, da bi opozorili na njegov mimohod (1 Mz 41,43). Beseda *'abrek* (v splošnem prevodu "pripogni koleno"), ki je uporabljena v našem besedilu, ni hebrejska, ampak egipčanska. V egipčanskem jeziku beseda *'abrek* pomeni "pozornost", "narediti pot". Poleg tega faraon da Jožefu častno ime, ki je znamenje posebnega odlikovanja, povezano z njegovim novim delom. Egipčansko ime, ki ga dobi Jožef, Cafenát Panéah (1 Mz 41,45), ustreza naslednji egipčanski transliteraciji: *djfn t'pw 'nkh*, kar pomeni "hrana dežele, to je življenje."

To ime se ne ujema le s sedanjim položajem, ampak ustreza tudi zgodovinskemu kontekstu starega Egipta v tistem času, saj je uporaba uvodne sestavine *djfn* (hrana) potrjena v imenih visokih uradnikov trinajste in štirinajste dinastije neposredno pred vladavino Hikofov. Faraon da Jožefu tudi egipčansko ženo, hčerko "Onovega duhovnika", ene najprestižnejših verskih osebnosti v Egiptu (1 Mz 41,45), Jožef je zdaj dobro sprejet v vseh egipčanskih slojih in lahko obišče vse kraje v Egiptu (1 Mz 41,45.46).

Jožef se sreča z brati

Po dvajsetih letih se Jožef ponovno sreča s svojimi brati. Jožef je imel 17 let, ko je nazadnje videl brate, 30 let, ko je postal egipčanski vezir, sedem let pozneje, ob začetku lakote, je star 37 let. Zdaj se izpolnijo njegove sanje o očetu in bratih, ki se mu priklonijo (1 Mz 37,7-10). Izpolnitev Jožefovih sanj se razvije v treh fazah, saj Jožefovi bratje trikrat obišejo Egipt in se srečajo z Jožefom. Prvo srečanje poteka le z desetimi Jožefovimi brati (1 Mz 42), tistimi, ki so dvomili v njegove sanje in ga zaradi njih sovražili (1 Mz 37,8.19). Zdaj se prvič priklonijo pred Jožefom (1 Mz 42,6). Drugo srečanje se zgodi z Jožefovimi desetimi brati in z Jožefovim mlajšim bratom Benjaminom (1 Mz 43 do 1 Mz 45); vsi se pred Jožefom dvakrat poklonijo (1 Mz 43,26.28). Tretje srečanje se zgodi z Jakobom, ki pride prvič v Egipt (1 Mz 46-47).

Jožef se razkrije

Od trenutka, ko sedemnajstletni Jožef prvič pove svoje sanje bratom in očetu, do trenutka, ko se 39-letni Jožef razkrije bratom, je minilo dvaindvajset let. Glagol "se je razkril" vsebuje prikrito namigovanje na Boga. Edini drugi pojav te glagolske oblike v Stari zavezi se nanaša na Božje razodetje Mojzesu (4 Mz 12,6). Uporaba te oblike nakazuje, da bo Jožef s tem, ko se bo dal spoznati bratom, postal sredstvo, po katerem se jim bo razkril Bog.

Jožef je verjetno opazil, da so se prestrašili ob njegovem razkritju, da je njihov brat, saj je ponovil drugič: "Jaz sem Jožef." (1 Mz 45,3.4). Bratje so zaskrbljeni. Morda celo dvomijo o Jožefovi trditvi, saj ne posreduje več informacij od tistih, ki so mu jih dali oni. Vse to se zdi sumljivo, zlasti glede na novejšo izkušnje, ki so jih imeli s tem človekom.

Zaskrbljeni so za svoja življenja. Zato Jožef še drugič ponovi: "Jaz sem Jožef," vendar je tokrat natančnejši in doda podatek, ki ga ne ve nihče, razen njegovih bratov: "Vaš brat, ki ste ga prodali v Egipt." (1 Mz 45,4) Nato doda, da ga je "poslal" Bog. Bog ga je poslal pred njegovimi brati s posebnim namenom, in sicer "da vas ohrani pri življenju" (1 Mz 45,5). Jožef namigne, da je bilo nujno, da so ga prodali, da bi si zagotovili preživetje. Bratje sicer res mislijo, da so *oni* prodali svojega brata, v resnici pa je bil Bog tisti, ki je vodil to operacijo.

Besedna zveza "faraonu za očeta" (1 Mz 45,8) odraža egipčanski naziv *itf-ntr*, ki dobesedno pomeni "oče boga" in se nanaša na faraona kot boga. Jožef tega izraza ne uporabi, kakor se uporablja v egipčanskem jeziku, ker se boji, da bi svojim bratom zvenel bogokletno. To je bil duhovniški naziv, ki so ga nosili najvišji uradniki vključno z vezirji, kot je bil Ptahhotep, vezir v Izesi (2675 pred Kristusom). Drugi Jožefov naslov, "vladar po vsej egiptovski deželi" (1 Mz 45,8), se nanaša na njegovo vladavino nad celotno državo dveh dežel (Gornji in Spodnji Egipt) in odraža drug egiptovski naslov *nb t3 wy*, "gospodar dveh dežel", ki je bil uradni stalni naslov, ki ga je nosil faraonov namestnik. Upoštevajte, da dvojna oblika hebrejske besede *mitsrayim* za "Egipt" odraža delitev Egipta na dve enoti. Omenjanje Jožefovega položaja v Egiptu je namerno: poudarja njegov izjemen položaj in s tem brate spomni na sanje, v katerih je bil prikazan kot vladar, ki se mu priklonijo vsi vključno z očetom (1 Mz 37,9). S sklicevanjem na sanje Jožef uporabi izpolnitev teh sanj kot nedvoumni argument Božje previdnosti.

Uporaba

Jožef, egiptovski vezir

Primerjaj Jožefa in Danijela v njuni državniški službi. Kako sta ta dva moža zgled za pobožne ljudi, ki se ukvarjajo s politiko? Kakšne so Jožefove lastnosti v primerjavi s sodobnimi politiki? Zakaj bi bilo danes za adventista sedmega dne težko postati predsednik vlade? Kakšna motivacija je vodila Jožefa, da je postal voditelj? Katerih lekcij o vodenju bi se lahko naučili iz Jožefove metode? V razredu se pogovarjajte o praktični uporabi teh lekcij v družinskem življenju, v vaši v službi in v cerkvi.

Jožef se sreča z brati

Zakaj in kako izpolnitev prerokovanja vpliva na vaše etične odločitve? Pogovarjajte se o povezavi med tem, kako se obnašate v vsakodnevnem življenju, in vašim zavedanjem o času konca. Zakaj bi moralo upanje v Božje kraljestvo navdihovati vaš način ravnanja z drugimi? V razredu razpravljajte o prizoru srečanja med Jožefom in njegovimi brati; predstavljajte si, kako se je počutil Jožef. Kaj je čutil, ko je videl svoje brate in očeta, kako se mu klanjajo? Kako bi morali obravnavati svoje sovražnike, ko vidite, da jim ni uspelo, vam pa je?

Jožef se razkrije

Česa se lahko iz Jožefove drže naučimo o spravi? Kako bi se lahko Jožef odzval, če se njegova stiska ne bi razpletla tako dobro?

13. IZRAEL V EGIPTU

Ključna besedila: 1 Mz 47,27; 1 Mz 46–50; Apd 3,25.26

Splošni pregled

Zadnji del 1. Mojzesove knjige nas popelje do konca patriarhalnega obdobja s smrtjo Jakoba in Jožefa. Celoten Jakobov rod je zdaj v izgnanstvu v Egiptu. Zadnje besede v knjigi so "krsta v Egiptu". Zdi se, da zgodovina odrešenja nima srečnega konca. In vendar je to del knjige, ki je najbolj prežet z upanjem. Na obzorju se kaže obris Izraela kot Božjega ljudstva. Napovedno število "sedemdeset", ki sestavlja Jakobovo hišo (1 Mz 46,27), opozori bralca na duhovno usodo tega ljudstva. Jakob blagoslovi svoje sinove (1 Mz 49,1-28) in napove prihodnost tega, kar bo postalo 12 izraelskih rodov, ter prihod Mesija, ki bo rešil Izraela in narode (1 Mz 49,10-12). Zadnje besede v knjigi, ki so povezane s smrtjo, so pravzaprav besede, ki kažejo na odrešujočo prihodnost: napovedujejo vrnitev v obljubljeni deželo, pri čemer se v njih ponavljajo prve besede iz 1. Mojzesove knjige, ki predstavijo dogodek stvarjenja in zasaditev rajskega vrta. Temeljno teološko načelo je, da Bog spremeni zlo v dobro (1 Mz 50,20). To je nauk, ki ga Jožef deli s svojimi brati, da bi jih potolažil in pomiril (1 Mz 50,21), še pomembneje pa, da bi odprl njihove oči za Božje odrešenje sveta (1 Mz 50,20).

Razlaga

Jakobov blagoslov

Ko Jakob zbere svoje sinove (1 Mz 49,1.2), jih enega za drugim blagoslovi po vrstnem redu rojstva, od najstarejšega Rubena do najmlajšega Benjamina (1 Mz 49,3-27). Ti blagoslovi so pravzaprav prerokovanja, ki napovedujejo prihodnost (1 Mz 49,1). Hebrejske besede *be'akharit hayyamim*, "v poslednjih dneh" (1 Mz 49,1), so strokovni izraz, ki se pogosto nanaša na prihod mesijanskega kralja in eshatološko odrešitev (Iz 2,2; Dan 10,14). Besedilo Jakobovega blagoslova, ki se giblje od njegovega prvega sina Rubena do zadnjega, Benjamina, je torej prežeto s preroško-eschatološko napetostjo.

To je tretjič v 1. Mojzesovi knjigi, ko je blagoslov namenjen skupini ljudi. Prvi skupni blagoslov je Božji blagoslov Adama in Eve (1 Mz 1,28). Drugi je Noetov blagoslov njegovih treh sinov (1 Mz 9,24-27). Jakobov blagoslov je bolj podoben Noetovemu, saj gre v obeh primerih za očetovski blagoslov in celo prekletstvo; oba vsebujeta razkritje prihodnje usode sinov. Oba blagoslova se pojavita na začetku nove dobe in oba zaznamujeta prve korake novega roda. Zato je blagoslov Izraela mišljen univerzalno. Blagoslovi se zaključijo z omembo "dvanajstih Izraelovih rodov" (1 Mz 49,28). To je prva omemba »dvanajstih rodov« v Svetem pismu«. Jasno je, da je na vidiku prihodnja usoda celotnega Izraela z njegovimi neuspehi in uspehi (prim. 1 Mz 49,1).

Mesijev prihod

Uporabljene besede – "žezlo", "vladarska palica" – nakazujejo, da je tema prerokovanja kralj in ne rod. Vrstica v 1 Mz 49,10 se ponovi tudi v Balaamovem prerokovanju (4 Mz 24,17). Zvezda iz Jakoba v Balaamovem prerokovanju ustreza judovskemu levu v Jakobovem prerokovanju. Poleg tega naše besedilo uvaja v to vladavino

časovni element (1 Mz 49,10). Mesijev prihod je umeščen v Izraelovo zgodovino. Vendar pa prislovna zveza 'ad ki, "dokler", v besedni zvezi "do Šila" pomeni več kot le točko prihoda. Hebrejski 'ad, ki se ne nanaša nujno na konec, temveč se lahko nanaša tudi na izpolnitev ali vrhunec, izraža presežnik (1 Mz 26,13; 1 Mz 41,19). To pomeni, da bo judovska kraljevina dosegla vrhunec s prihodom Šiloha. Univerzalna razsežnost te osebe je pojasnjena v naslednjih nekaj besedah: "Njemu bodo ljudstva pokorna" (1 Mz 49,10). Upoštevajte, da je v hebrejskem besedilu beseda ljudstvo v množini ('amim).

Univerzalna razsežnost tega vladarja, ki mu "ljudstva" dolgujejo pokornost, kaže na lik mesijanske in nadnaravne razsežnosti. Beseda *Shiloh* je ime osebe, kar je razvidno iz tega, da je vzporedno imenu Juda. Hebrejska beseda je povezana z besedama *šalwah* ali šalom, kar pomeni "mir", obe sta sinonima (Ps 122,7). Ta razlaga je potrjena v večini najstarejših krščanskih in judovskih virov in ima to prednost, da se ujema s kontekstom našega odlomka (1 Mz 49,11), ki prihod tega vladarja povezuje z vladavino miru (prim. Iz 9,5.6; Mih 5,5; Ef 2,14). Zadnji dve vrsti Jakobovega blagoslova Juda (1 Mz 49,11.12) opisujeta značaj in poslanstvo Mesija. Hebrejska beseda "osel" se na splošno nanaša na osla, ki se uporablja za jahanje (Sod 10,4). Osel vzbuja mir in ponižnost (v nasprotju s konjem, ki spominja na vojno in arogantnost, glej Prg 21,31). Isto povezavo kraljevanja in ponižnosti uporabi Zaharija za opis "ponižnega" Davidovega kralja, ki bo jezdil na oslu (Zah 9,9) in bo vladal nad vsem svetom, "od morja do morja od veletoka do koncev zemlje" (Zah 9,10). Ta podoba nas spominja na Salomona, ki jezdi na očetovem oslu v znamenje, da je maziljenec, pravi dedič Davidovega prestola (1 Kr 1,38-48). Podobno tudi Jezusovo dejanje, da "odveže" osla, in njegova ježa na njem kažeta na to izročilo (Marko 11,2-11).

Podobi »vina« in »mleka« ter njuni barvi, rdeča/oči in bela/zobje, spominjata na obilje življenja ter mir in varnost, ki bosta napolnili obljubljeni deželo (4 Mz 13,23.27). Sklicevanje na oči in zobe v našem kontekstu, ki se nanaša na polnost uživanja, želi torej nakazati intenzivnost življenja ter na popolni mir, ki bo vladal v mesijanskem kraljestvu.

Od zla k dobremu

Ko pridejo bratje k Jožefu in ga prosijo za odpuščanje (1 Mz 50,17), jim Jožef zagotovi, da jim ne namerava škodovati. Njegove besede "Ne bojte se" (1 Mz 50,19) so enake besedam, s katerimi je Bog zagotovil Abrahamu njegovo prihodnost (1 Mz 15,1). Da bi razbremenil napetost, se Jožef postavi na človeško raven: "Ali sem jaz na mestu Boga?" (1 Mz 50,19) Jakob je z istimi besedami nagovoril Rahelo v odgovor na njeno pritožbo, da nima otrok (1 Mz 30,2). Za Jožefa pa je to drugače. Medtem ko so bile za Jakoba te besede izraz njegove jeze, za Jožefa iste besede izražajo njegovo ljubezen do bratov in so namenjene pomiritvi njihovih skrbi.

In ko Jožef nepričakovano omeni Boga, namiguje, da človeško odpuščanje zajema tudi božansko odpuščanje. Jožef celo omeni izdajo svojih bratov kot mehanizem tega odpuščanja: to, kar so "hoteli storiti hudo", je "Bog obrnil na dobro" (1 Mz 50,20). To, kar so storili njegovi bratje in kar so upravičeno priznali kot "zlo", se je izkazalo, "da ohrani pri življenju številno ljudstvo" (1 Mz 50,20). Jožef se ne zadovolji le s tem, da bratom zagotovi odpuščanje, marveč jim odvzame občutek krivde, saj se je njihovo zlo dejanje obrnilo v dobro. Zdaj ga lahko pogledajo v oči in se soočijo s prihodnostjo. Jožef jih pomiri z istimi besedami, ki vključujejo prihodnost, ko reče "Ne bojte se" (1 Mz 50,21; prim. 1 Mz 50,19), in zaključuje z obljubo, da bo poskrbel zanje in za njihove otroke.

Odrešenje sveta

Medtem ko je za Jakoba v besedilu omenjen grob, vendar brez krste (1 Mz 49,29), je za Jožefa v besedilu omenjena krsta, vendar brez groba (1 Mz 50,26). Jožef je bil balzamiran, ni pa bil pokopan zaradi upanja na obljubljeni deželi. Tako Jožef ne zapoveduje, da bi bile njegove kosti po smrti pokopane. Želi, da bi njegove kosti odnesli v Kanaan, ko se bo tja vrnilo izraelsko ljudstvo. Medtem ga "položijo v krsto v Egiptu" (1 Mz 50,26). Hebrejščina uporablja določni člen *ba'aron*, kar dobesedno pomeni "v krsti", in tako poudari, da gre za krsto brez groba.

Tako se 1. Mojzesova knjiga konča enako kot celotno peteroknjžje: s smrtjo, vendar brez groba (5 Mz 34,6) in v perspektivi obljubljeni dežele (prim. 5 Mz 34,1-4). 1. Mojzesova knjiga se tako kot peteroknjžje začne s stvarjenjem in rajskim vrtom (1 Mz 1–2 Mz 2) ter konča s pričakovanjem obljubljeni dežele in z upanjem na vstajenje mrtvih (5 Mz 34,6; prim. Juda 9). To literarno sovpadanje ni naključno. Enako povezavo najdemo tudi drugod (Heb 11,1) ter na začetku in koncu več svetopisemskih knjig (glej na primer Iz 1,2; Iz 66,22.23; Prd 1,1-11; Prd 12,14; Dan. 1,12; Dan. 12,13; Jn 1,1-10; Jn 21,22.23) in celo celotnega Svetega pisma (1 Mz 1–2; Raz 22,20).

Uporaba

Jakobov blagoslov

Obstaja zgodba o novozaveznem učitelju, ki je svojim učencem dejal: "Če želite biti dobri kristjani, boste morali ubiti Juda v sebi." Tedaj je eden od učencev odgovoril: "Ali hočete reči, naj ubijemo Jezusa?" Kako se Jakobov blagoslov njegovih sinov nanaša na vas osebno? Ali je mogoče prejeti Jakobove blagoslove in hkrati zanikati njihovo judovsko komponento? Zakaj so ti blagoslovi tudi vaši blagoslovi?

Mesijev prihod

Kako se to prerokovanje nanaša na Jezusa Kristusa? V razredu se pogovorite o bogatih podobah, ki so v tem besedilu uporabljene za opis Mesija. Kako se podoba Kristusa kot "zakonodajalca" nanaša na vaše življenje? Kako podobe zob in oči, ki pomenijo veselje do življenja in mir, vplivajo na vaše razumevanje krščanskega življenja?

Od zla k dobremu

Se spomnite kakšne izkušnje v svojem življenju, ko se je proti vam uperjeno hudobno dejanje izkazalo za dobro? Kako je vaše doživljanje trpljenja in krivice odigralo vlogo v oblikovanju vašega značaja?

Odrešenje sveta

Kako ime "adventist sedmega dne" kaže našo vero v stvarjenje? Kakšen je odnos med našim verovanjem v stvarjenje in upanjem v drugi Jezusov prihod, kot nakazuje že samo ime?